

การเรียนรู้

ฐานสมรรถนะเชิงรุก :

ถอดบทเรียนการปฏิบัติของ
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย
ราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

สาริตราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ฯ
ผู้นำเด่นฉายชัดครุศรัทธา
ประสบการณ์ครูเติมต่อก่อเกี่ยวเก็บ
เด็กได้คิดลงมือทำนำตนไป
การเรียนรู้เชิงรุกผสมผสาน
สู่นวัตกรรมของสังคมบ่มเพาะเต็ม
จึงเกิดเป็น “ระบบพัฒนา” แบบสาริต ฯ
คือ หลักคตินำทางได้อ้างอิง

ชื่อกระฉ่อนผลงานเด่นเห็นคุณค่า
สมปรัชญาแหล่งหลักคตินิวทอนวไลย ฯ
สู่จีแอสไฟฟ้าสเต็มสไตลใหม่
เรียนรู้ใหม่โลกทัศน์ชัดกว่าเดิม
อยู่ในงานพัฒนานักลัทธิเริ่ม
เด็กได้เพิ่มการเรียนรู้สู่โลกจริง
ทั้งครู, ศิษย์ ก้าวไปได้ไกลยิ่ง
คือขวัญมิ่งศาสตร์แห่งครุคู่มืองไทย

ธีรศักดิ์ จิระตราชู ร้อยกรอง

การเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก :

ถอดบทเรียนการปฏิบัติของ
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย
ราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
จังหวัดปทุมธานี

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

371.2

ส 691 ก

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

**การเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก : ถอดบทเรียนการปฏิบัติของโรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี.**

กรุงเทพฯ : 2564

80 หน้า

ISBN (e-book) : 978-616-270-365-2

1. การเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก
2. Active learning
3. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ
4. ชื่อเรื่อง

**การเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก : ถอดบทเรียนการปฏิบัติของโรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี**

สิ่งพิมพ์ สกศ.

อันดับที่ 71/2564

ISBN (e-book)

978-616-270-365-2

พิมพ์ครั้งที่ 1

มีนาคม 2565

จำนวนพิมพ์

-

จัดทำโดย

กลุ่มมาตรฐานการศึกษา

สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

99/20 ถนนสุขุโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

โทรศัพท์ : 0 2668 7123 ต่อ 2528, 2543

โทรสาร : 0 2243 1129

Website : www.onec.go.th

คำนำ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ดำเนินการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม โดยมุ่งพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของการศึกษา 3 ด้าน คือ ผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม พลเมืองที่เข้มแข็ง บนฐานคุณธรรม และค่านิยมร่วม ผ่านการดำเนินโครงการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ โดยมุ่งหวังว่าสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการและสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย จะได้ตัวอย่าง แนวทางการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการ นำไปปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของตนเองต่อไป โดยในส่วนของงานวิชาการ: การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เป็นเรื่องที่มีความสำคัญ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติได้ ดังนั้น เพื่อให้ได้องค์ความรู้ในเรื่องดังกล่าว จึงได้มีการถอดบทเรียนเรื่อง นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา : การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยถ่ายทอดตัวอย่างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ซึ่งเป็นการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จจากโรงเรียน จำนวน 4 แห่ง ประกอบด้วย 1) โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี 2) โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ กรุงเทพมหานคร 3) โรงเรียนประชาราษฎร์บำรุงเพื่อ กรุงเทพมหานคร และ 4) โรงเรียนสุจิตติ จังหวัดฉะเชิงเทรา มีจุดหมายสำคัญเพื่อประมวล วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลการทำงานการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียน 4 โรงเรียนซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งสังกัด บริบทการทำงาน ลักษณะครูและบุคลากร ตลอดจนจุดเน้นของโรงเรียนและแนวทางการบริหารจัดการ เพื่อให้ได้องค์ความรู้เพื่อนำไปจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในประเด็นการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ของสถานศึกษาที่เป็นต้นแบบ เพื่อสร้างให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะเป็นไปตามผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาชาติในเชิงลึกตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ต่อไป

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาขอขอบคุณคณะทำงานถอดบทเรียนนวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา : การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่ได้ดำเนินการถอดบทเรียนในครั้งนี้ รวมถึงขอขอบพระคุณในความร่วมมืออันดีของผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.สุพจน์ ทรายแก้ว อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ดร.นารี คูหาเรืองรองผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ รวมถึงคณะครูของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ทุกท่าน ที่ได้ร่วมเรียนรู้และพัฒนางานร่วมกันและสนับสนุนข้อมูลในการถอดบทเรียนจนการดำเนินการครั้งนี้สำเร็จสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ทุกประการ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
ส่วน 1 ส่วนนำ	2
มุมมอง/แนวคิดผู้บริหาร	2
ภาพรวมการดำเนินงาน	5
บริบทของโรงเรียน	8
ส่วน 2 หลักการพื้นฐานและแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	14
ส่วนที่ 1 การจัดการเรียนรู้เชิงรุก	14
ส่วนที่ 2 การจัดการเรียนรู้สมรรถนะเชิงรุก	21
แนวทางที่ 1 ใช้งานเดิม เสริมสมรรถนะ	23
แนวทางที่ 2 ใช้งานเดิม ต่อเติมสมรรถนะ	24
แนวทางที่ 3 ใช้รูปแบบการเรียนรู้ สู่การพัฒนาสมรรถนะ	25
แนวทางที่ 4 สมรรถนะเป็นฐาน ผสานตัวบ่งชี้	26
แนวทางที่ 5 บูรณาการผสานหลายสมรรถนะ	29
แนวทางที่ 6 สมรรถนะชีวิตในกิจวัตรประจำวัน	30
แนวทางที่ 7 การเรียนรู้สมรรถนะแบบผสมผสาน	31
แนวทางที่ 8 การเรียนการสอนฐานสมรรถนะเพื่อร่วมกันพัฒนาสมรรถนะนักเรียนทั้งโรงเรียน โดยใช้ประเด็นการเรียนรู้ร่วมกัน (Whole - School Learning)	32
ส่วน 3 แนวทางการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	36
แนวทางการทำงานของครู	36
แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	39

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
ส่วน 4 การบริหารจัดการที่นำมาสู่การจัดการเรียนรู้เชิงรุก	50
ส่วน 5 แนวคิด/เส้นทางการดำเนินงานในอนาคต	58
บทสรุปการจัดการเรียนการสอนเชิงรุกในแบบของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์	60
รายการอ้างอิง	63
ภาคผนวก	66
- คณะทำงาน	
- รายชื่อคณะทำงานถอดบทเรียนนวัตกรรมบริหารงานวิชาการสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning	

ส่วน
1

ส่วนนำ

ส่วน 1 ส่วนนำ

มุมมอง/แนวคิดผู้บริหาร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ ททรายแก้ว อธิการบดี

“โรงเรียนสาธิตฯ ตั้งขึ้นเพื่อเป็นห้องปฏิบัติการ เป็นตัวอย่างของโรงเรียนอื่น การพัฒนาโรงเรียนสาธิตฯ เป็นโจทย์ที่ได้รับมา เห็นภาพการจัดการเรียนที่เป็นแบบเดิม ไม่ตอบโจทย์ทักษะในศตวรรษที่ 21 .....

ทำอย่างไร เปลี่ยนให้เด็กเรียนจากการปฏิบัติ สร้างคนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 มี 4C”

จากมุมมองของอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่มองถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลกและการปรับเปลี่ยนการจัดการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เตรียมพร้อมผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร (Communication) ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) ความร่วมมือประสานงาน (Collaboration) และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking) ประกอบกับการตั้งเป้าหมายให้โรงเรียนสาธิตฯ เป็น “โรงเรียนต้นแบบของโรงเรียนอื่น” จึงได้กำหนดแผนกลยุทธ์โรงเรียนสาธิตฯ ให้เป็นโรงเรียนต้นแบบที่ทุกคนต้องการเรียนและปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนให้เป็น *Active Learning* พร้อมทั้งสนับสนุนโรงเรียนสาธิตฯ ให้พัฒนารูปแบบ (Model) ในการปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน โดยนำ *GPAS 5 Steps* เข้ามาเป็นเอกลักษณ์ของโรงเรียน และเริ่มทดลองเป็นวิจัยเชิงปฏิบัติการ ร่วมมือกับสถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) และมหาวิทยาลัยศิลปากร จากนั้นเริ่มพัฒนาครูให้เปลี่ยนบทบาทจากผู้ให้ความรู้เป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน รวมทั้งมีโครงการยกระดับคุณภาพใน จ.ปทุมธานี กำหนดในยุทธศาสตร์ ให้โรงเรียนสาธิตฯ เป็นต้นแบบของโรงเรียนอื่นในด้าน *Active Learning*

“.....เริ่มจากการ“เปลี่ยนครู”ก่อน โดย“เปลี่ยน Mindset”ของครูด้วยวิธีการอบรมให้ครูเปลี่ยนบทบาทจาก“คนสอน” เป็น“คนจัดกิจกรรมการเรียนรู้” เป็นโค้ช เป็นที่ปรึกษา โดยเฉพาะในประภมปลายเริ่ม“สร้างนวัตกรรม” สร้างการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ.....ใช้แนวคิดของ Bloom ให้เด็กไปถึงขั้น creative มีผลลัพธ์ที่แสดงถึงความก้าวหน้า ความคิดริเริ่มในการสร้างสรรค์ผลงาน”

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ใช้หลัก ABCD ได้แก่ *Active Learning, Blended Learning, Collaborative Learning, Design Thinking* โรงเรียนสาธิตฯ จึงต้องนำหลักการนี้มาใช้ในการดำเนินงานเช่นกัน ในส่วนของการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย มีการกำหนดในแผนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนสาธิตฯ ทั้งในด้านงบประมาณเชิงยุทธศาสตร์ ด้านการสนับสนุนการใช้พื้นที่ปฏิบัติการรวมทั้ง Learning Space ในมหาวิทยาลัย และพื้นที่การเรียนรู้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำเสนอผลงาน และในทางกลับกัน โรงเรียนสาธิตฯ ก็ต้องดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเช่นกัน

“.....มหาวิทยาลัยมองเห็นภาพของโรงเรียนสาธิตฯ เป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัยที่ต้องทำตามภารกิจที่มหาวิทยาลัยมอบหมาย เป็นสถานที่ทดลอง นวัตกรรม และขยายผลสู่โรงเรียนอื่น.....โรงเรียนสาธิตเป็น “เรือธง” ของมหาวิทยาลัย ที่จัดหารายได้ในด้านการบริการวิชาการเข้าสู่มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยก็ได้จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนสาธิตฯ ตามกรอบยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเช่นกัน

ดร.นารี คุหาเรืองรอง ผู้อำนวยการโรงเรียน

“ต้องการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นต้นแบบในท้องถิ่น จุดแข็งที่ชัดเจน พบว่า ครูสาธิตมีเอกลักษณ์ คือ ใส่ใจดูแลนักเรียน แต่การบ่มเพาะถักทอนักเรียนให้มีทักษะที่ก่อให้เกิดไปสู่สมรรถนะยังน้อยอยู่ เด็กยังขาดความมั่นใจและขาดการรวมกลุ่มสร้างสรรค้งาน ครูขาดการบูรณาการ ทำให้เกิดการพัฒนา Active Learning ขึ้นมา”

จากแนวคิดของผู้ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่เล็งเห็นว่า “Active Learning” เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน และ”ครู”คือบุคคลสำคัญที่จะขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning การดำเนินงานจึงเริ่มจากการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง โดยปีที่ 1 เน้นที่การปรับการเรียน เปลี่ยนการสอน สร้างให้ครูมี mindset ที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลง ให้ครูรู้ว่า Active Learning เป็นอย่างไร “เป็นการสร้างการรับรู้ของครูว่า Active Learning เป็นอย่างไร เปรียบเทียบ สิ่งที่เคยทำกับสิ่งที่เรียนรู้ ที่ครูทำอยู่เข้าถึง Active Learning หรือไม่ และปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน” ปีที่ 2 เริ่มใส่กระบวนการ Active Learning ที่โรงเรียนสาธิตฯ ศึกษาและผ่านกระบวนการวิจัยของโรงเรียน แล้วพบว่าใช้ได้ผล คือ Active Learning รูปแบบ GPAS 5 Steps โดยอบรมและพัฒนาครูที่เน้นในเรื่องการจัดเรียนการสอน Active Learning รูปแบบ GPAS 5 Steps และการวัดและประเมินผล เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้มีความพร้อมเป็นนวัตกรรมในสังคมอนาคต ผ่านกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ของโรงเรียนสาธิตฯ และโรงเรียนเครือข่าย ส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมครู ปีที่ 3 พัฒนาให้ครูจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการให้นักเรียนแสดงความสามารถและคุณลักษณะที่แสดงถึง Active Learning อย่างชัดเจน เน้นการนำนวัตกรรมครูสู่นวัตกรรมผู้เรียน “เน้นการออกแบบกิจกรรม ซึ่งเป็นเหมือนสะพานที่เชื่อมความรู้ไปสู่ตัวเด็ก ผลจากการพัฒนา มา 3 ปี พบว่า ครูสามารถนำเสนอผลงานของตนเองได้ ครูมีการปรับเปลี่ยนการมอบหมายภาระงานให้นักเรียนจากเดิมให้นักเรียนทุกคนทำงานเหมือนกัน แต่ตอนนี้ครูจะมอบหมายงานให้นักเรียนแตกต่างกันตามที่เด็กสนใจ” ปีที่ 4 เน้นการนำนวัตกรรมครูสู่นวัตกรรมผู้เรียนมากขึ้น นำครูไปสู่การเขียนบทความและงานวิจัย และเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อย่างมีความหมาย “ให้เด็กรู้ว่าเรียนไปเพื่ออะไร รู้จักมองความรู้และคิดว่าจะเอาความรู้ไปเชื่อมโยงกับสังคม และสิ่งรอบตัวอย่างไร แก้ปัญหาอย่างไร เกิดเป็นนวัตกรรมของนักเรียน”

นอกจากการพัฒนาครูสู่การพัฒนาผู้เรียนแล้ว **การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน** ก็มีความสำคัญเช่นกัน โรงเรียนจัดสื่อและห้องปฏิบัติการเพื่อให้นักเรียนได้ใช้วิทยาการเฉพาะด้าน เช่น ห้อง STEM เป็นห้องที่บูรณาการให้เด็กสร้างสรรค์ผลงาน มีการออกแบบเป็นชุดกิจกรรม “คำนวณว่าแต่ละชั้น เรียนอะไรบ้าง เช่น ป.1 ในวิชาคณิต วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย เรียนอะไร แล้วนำมาออกแบบกิจกรรม 1 ปี มีกิจกรรม 8 ชุด ที่มีทั้งเรื่องทฤษฎี การปฏิบัติ มีวัสดุอุปกรณ์ให้เด็กได้ฝึกปฏิบัติ กำหนดโจทย์เพื่อท้าทายเด็กทุกคนได้สร้างผลงาน ทุกคนมีโอกาส Audition ในห้องเรียน เพื่อเป็นตัวแทนไปในระดับโรงเรียนและภายนอก ห้อง Robotic หรือห้องหุ่นยนต์ จะมีสถานการณ์หรือภารกิจที่กำหนดให้เด็กแก้ปัญหา ครูเป็น Coach หากเด็กสนใจสามารถเดินมาหาครูนอกเวลาเพื่อเรียนรู้เพิ่ม” นอกจากนี้ห้องปฏิบัติการภายในโรงเรียนแล้ว โรงเรียนยังมีการประสานกับทางมหาวิทยาลัยในการใช้พื้นที่เชิงปฏิบัติการด้านต่างๆ จัด Learning Space ให้กับนักเรียน หาเวทีให้นักเรียนมีโอกาสนำความรู้มาใช้ประโยชน์ “เป็นเวทีประลองเชิงวิศวกรรม” มีการส่งเสริม **การพัฒนางานวิจัย เขียนบทความ ถอดบทเรียน** โดยส่งเสริมให้ครูมีบทความไปนำเสนอที่ต่างๆ “สร้างคนของเราให้แข็งแกร่ง พัฒนาให้เป็นต้นแบบ เต็มเต็มการตั้งคำถามและกลวิธีการสอนใน GPAS 5 Steps เพื่อผลักดันให้เกิด Active Learning มีครูต้นแบบที่เป็น Coach และให้บริการวิชาการทางท้องถิ่น” รวมทั้ง **สร้างเครือข่ายพันธมิตรในการพัฒนาครู** ประสานงานด้านวิชาการและการสนับสนุนด้านต่างๆทั้งภายในมหาวิทยาลัยจากอาจารย์คณะต่างๆ และภายนอก เช่น มหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นต้น นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญในด้าน **การวัดผลและประเมินผล** โดยสนับสนุนให้ครูมีเกณฑ์ในการวัดและประเมินผล ครูเริ่มมีเกณฑ์ (Rubric) จัดหาวิทยากรมาอบรมให้ความรู้เพิ่มเติม เน้น Feedback และสะท้อนคิด เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำผลงานกลับไปพัฒนางานเพื่อนำเสนอใหม่

“ฝึกให้เด็กรู้ เข้าใจ สรุปความรู้ได้ เรียนแล้วสามารถกระโดดออกมาจากกรอบแล้วมองกลับไปดูว่านำความรู้ไปทำประโยชน์อะไรในสังคมได้บ้าง ทำให้เกิดนวัตกรรม และเด็กบอกได้ว่าทำนวัตกรรมนี้เพื่ออะไร ใช้ความรู้อะไรบ้าง เพราะนวัตกรรมต้องใช้หลายศาสตร์ เช่น ผลงานใช้หลักแรงเสียดทาน และนำความรู้เรื่ององศา มาใช้ว่าต้องทำมุมเท่าไร เพราะอะไร เด็กรู้ว่าเรียนเรื่อง sin cos tan ไปทำไม”

ภาพรวมการดำเนินงาน

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์เป็นสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับเตรียมอนุบาล ถึง ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นโรงเรียนที่มีเป้าหมายสำคัญในการ**พัฒนาโรงเรียนให้เป็นแหล่งปฏิบัติการวิจัย เป็นต้นแบบให้กับโรงเรียนในท้องถิ่น** ในการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายสำคัญที่กำหนดนั้น โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ได้รับการสนับสนุน

จากคณะต่างๆ และผู้บริหารของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อย่างต่อเนื่อง ทั้งเกี่ยวกับทรัพยากร และงบประมาณในการบริหารงาน ที่สำคัญคือให้การสนับสนุนแนวคิด หลักการ แนวทาง เชิงวิชาการในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความมุ่งมั่นเป็นอย่างสูง ในการนำแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียน ดังจะเห็นได้จาก การกำหนดปรัชญาของโรงเรียน ที่ระบุชัดเจนว่า เน้น **การเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติ (LEARNING BY DOING)** ในส่วนเอกลักษณ์ของโรงเรียน ระบุว่า **เป็นสถาบันที่เข้มเพาะความสำเร็จโดยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ** สำหรับ พันธกิจนั้น ก็ระบุชัดเจนว่า **พัฒนาครูและบุคลากรอย่างเป็นระบบ ให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้มาตรฐาน หลักสูตรโดยเน้นแนวคิดแบบ Active Learning และการสร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 การปลูกคุณธรรม จริยธรรมและความเป็นพลเมืองดีมีจิตอาสาเพื่อส่วนรวมและการตระหนักในเป้าหมายชีวิตและการเห็นคุณค่าแห่งอาชีพ**

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้มุ่งมั่นพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง โดยมีปัจจัยสำคัญที่เป็นพลังขับเคลื่อนงาน คือ คณะครู และผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ และประสบการณ์เกี่ยวกับการเรียนรู้เชิงรุก โดยมีผลงานที่ชัดเจนดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษามีผลงานที่เป็นนวัตกรรม การเรียนรู้เชิงรุก โดยเฉพาะ เกี่ยวกับรูปแบบการสอนวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5Es) การพัฒนาชุดกิจกรรม การเรียนรู้แบบ Active Learning ตามกระบวนการ GPAS 5 Steps ซึ่งผลงานเหล่านี้ได้มีการเผยแพร่ผ่าน ช่องทางต่าง ๆ หลากหลาย ในส่วนคณะครูส่วนหนึ่งก็มีผลงานวิชาการเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning ตามกระบวนการ GPAS 5 Steps เผยแพร่ผ่านช่องทางต่าง ๆ หลากหลาย และ ถ่ายทอดองค์ความรู้ สู่วิทยากร ครู นักวิชาการ และผู้สนใจอย่างหลากหลาย ผ่านการจัดโครงการบริการวิชาการสู่ชุมชน ผ่านโครงการผลิตสื่อชุดกิจกรรม วิดีทัศน์การสอนเชื่อมโยงสู่ Active Learning ซึ่งนับเป็นการปฏิบัติงานตามภารกิจ ที่สะท้อนการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นแหล่งปฏิบัติการวิจัยเป็นต้นแบบให้กับโรงเรียนในท้องถิ่น

ในส่วนของการทำงานพัฒนานักเรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning นั้น โรงเรียนสาธิตฯ มีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบ GPAS 5 Steps ที่เน้นให้ผู้เรียนมีการลงมือปฏิบัติจริง สืบเสาะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การสร้างผลงานเชิงประจักษ์ และมีการเผยแพร่ ผลงาน ทำให้ผู้เรียนของโรงเรียนสาธิตฯ มีนวัตกรรมที่เป็นผลผลิตของการจัดการเรียนการสอนและมีความ เป็นนวัตกรรม โดยในแต่ละระดับชั้นมีวิธีสอนที่แตกต่างกัน ในระดับการศึกษาปฐมวัย ใช้การเรียนรู้แบบโครงการ (Project Approach) ส่วนระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา เน้นการใช้โครงการเป็นฐาน (Project-Based) แต่ในระดับมัธยมศึกษาจะเพิ่มความลุ่มลึกและเน้นการทำโครงการตามความสนใจของนักเรียน (Individual Study) โดยเฉพาะในมัธยมศึกษาตอนปลายจะเริ่มใช้การวิจัยเป็นฐาน (Research-Based) ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนได้ค้นหาสิ่งที่ตนสนใจ ค้นพบตนเอง และเตรียมพร้อมสู่สายอาชีพในระดับมหาวิทยาลัย ต่อไป

นอกจากแนวคิดแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกดังกล่าวแล้ว ยังจัดให้มีพื้นที่การเรียนรู้ ห้องปฏิบัติการ ที่ตอบสนองความสนใจของผู้เรียนในหลายลักษณะ ทั้งห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการ วิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการ STEM SCIENCE ห้องปฏิบัติการ STEM ROBOTIC ห้องปฏิบัติการ Active Learning เป็นต้น โดยพื้นที่การเรียนรู้/ห้องปฏิบัติการที่ตรงกับความสนใจของนักเรียน มากคือ ห้องเรียน STEM SCIENCE ที่มีการออกแบบชุดกิจกรรม ในลักษณะบูรณาการวิชาต่างๆ ในแต่ละระดับชั้น ให้นักเรียนได้ฝึก ปฏิบัติ โดยมีการเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ไว้ กำหนดโจทย์เพื่อท้าทาย นักเรียนให้สร้างผลงาน เพื่อให้นักเรียนได้นำหลักการ ทฤษฎีต่างๆ มาประยุกต์ในการสร้างสรรค์ผลงานทั้งลักษณะงานกลุ่มและงาน เดี่ยว ซึ่งนักเรียนทุกคนมีโอกาสได้นำเสนอผลงานในห้องเรียน และ มีการคัดเลือกให้เป็นตัวแทนนำเสนอในระดับโรงเรียนและภายนอก โรงเรียนด้วย และห้องเรียน STEM ROBOTIC ที่เรียนรู้เกี่ยวกับ หุ่นยนต์ มีการกำหนดสถานการณ์หรือภารกิจให้นักเรียนคิดแก้ปัญหา

จากการดำเนินการจัดกิจกรรมข้างต้นส่งผลสำคัญ ดังนี้

1. เนื่องจากโรงเรียนมีการส่งเสริมให้ให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการประกวดและแข่งขันอยู่เสมอ เพื่อให้นักเรียนที่มีศักยภาพได้มีโอกาสได้พบกับ**สถานการณ์ใหม่ที่ยากและท้าทาย** ซึ่งทำให้นักเรียน มีสมรรถนะมากขึ้น จากการดำเนินการดังกล่าวทำให้มีนักเรียนที่ได้รับการประกาศเกียรติคุณยกย่องในด้านการ ประกวดผลงานทางวิชาการจำนวนมาก และส่วนใหญ่เป็นการสะท้อนผลงานด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรม และการคิดขั้นสูง

2. โรงเรียนได้ดำเนินการประเมินคุณภาพของผู้เรียนระดับชาติ (NT, O-NET) พบว่าผลการประเมิน สูงกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละของระดับประเทศ 14 วิชา ส่วนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน O-NET ปีการศึกษา 2562 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนความสามารถ **สูงกว่า** คะแนนเฉลี่ยของประเทศ 2 วิชา คือ ภาษาอังกฤษ และสังคมศึกษา ที่ต้องพัฒนา คือ วิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาไทย

ผลการดำเนินการดังกล่าวเกิดจากความมุ่งมั่นในการทำงาน และกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันผ่าน ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ดำเนินการในลักษณะการรวมกลุ่มครูตามความสนใจ เช่น กลุ่มโครงงาน กลุ่มงานวิจัย กลุ่มนวัตกรรมด้านพาณิชย์ และมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในกลุ่ม เพื่อให้ครูเกิดการสะท้อนคิดและปรับปรุง พัฒนา จากนั้นแต่ละกลุ่มมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในภาพรวมของโรงเรียนเพื่อถอดบทเรียนร่วมกัน ทำให้ ครูกล้าพูด กล้าแบ่งปัน รู้จักจัดระบบการคิด การสื่อสาร และเกิดการยอมรับในกลุ่มใหญ่ รวมทั้งมีการขยายผล ไปสู่โรงเรียนเครือข่ายเป็นตัวแทนในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการเป็นต้นแบบให้กับโรงเรียนอื่น

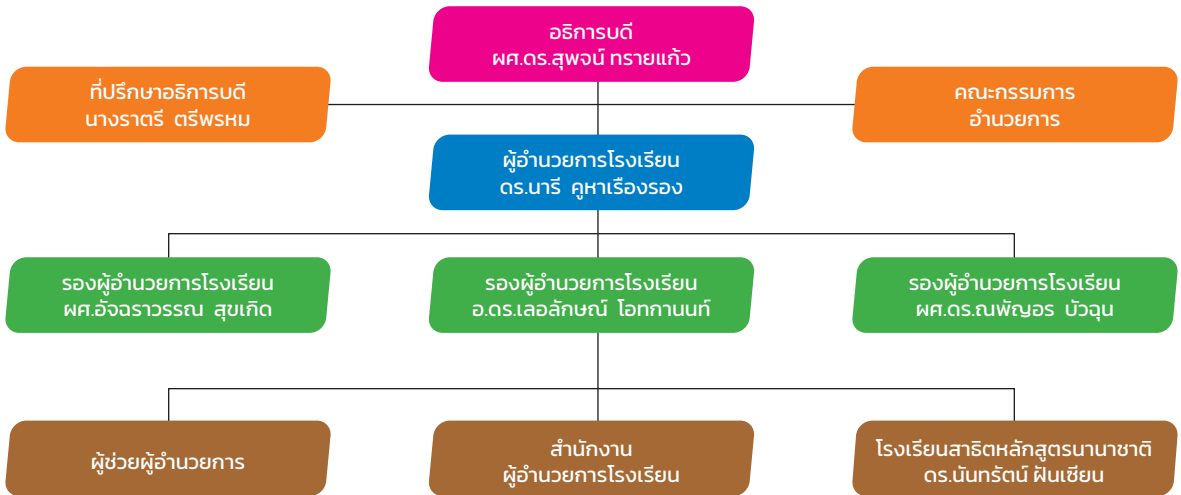

บริบทของโรงเรียน

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ตั้งอยู่เลขที่ 1 หมู่ 20 กม. 48 ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี รหัสไปรษณีย์ 13180 สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จัดการเรียนการสอน 3 ระดับ คือ ระดับชั้นปฐมวัย ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา

โรงเรียนสาธิตฯ ก่อตั้งขึ้นเพื่อสอนบุตรหลานให้กับบุคลากรในสถานศึกษา โดยเริ่มแรกมีชื่อว่า “โรงเรียนประถมสาธิตวิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์” เปิดสอนในระดับอนุบาลและประถมศึกษา ระดับชั้นละ 1 ห้องเรียน โดยใช้ อาคารหอพักมรกต หอพักบุศราคมและหอพักไพฑูริย์ ต่อมาในปี พ.ศ. 2535 ได้เปลี่ยนชื่อเป็น “โรงเรียนสาธิตสถาบันราชภัฏเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์” และได้ปรับปรุงอาคารเรียน ห้องเรียน และขยายชั้นเรียน จากเดิม 1 ห้องเรียน มาเป็น 2 ห้องเรียน ในทุกระดับชั้น จนกระทั่งปี พ.ศ. 2546 ได้มีการเปลี่ยนชื่ออีกครั้งเป็น “โรงเรียนสาธิตสถาบันราชภัฏวไลยอลงกรณ์” และเป็น “โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์” ในปี พ.ศ. 2547 ในปี พ.ศ. 2550 ได้เริ่มเปิดขยายการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และ พ.ศ. 2553 ได้เริ่มเปิดขยายการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ.2558 จัดสร้างอาคารเรียน 1 หลัง สำหรับเป็นที่เรียนระดับอนุบาลและประถมศึกษาพ.ศ.2559 เปิดสอนหลักสูตรห้องเรียนพิเศษส่งเสริมความเป็นเลิศวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ พ.ศ.2560 เปิดสอนหลักสูตร English Program, Intensive English Program, Standard Program

ภาพที่ 1 โครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ปัจจุบันโรงเรียนสาธิตฯ เปิดรับนักเรียนตั้งแต่ระดับอนุบาลปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 2,200 คน มีจำนวนบุคลากรทั้งสิ้น 135 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 5 คน ครู จำนวน 98 คน บุคลากรสนับสนุนและลูกจ้าง จำนวน 32 คน คน มีอาคารเรียนระดับปฐมวัยและประถมศึกษา อาคารเรียนระดับมัธยม มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ สำหรับนักเรียน ได้แก่ เครื่องเล่นสนาม บ้านรถฟิสิกส์ สนามบาสเกตบอล สนามวอลเลย์บอล รวมทั้งมีแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน ได้แก่ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการ STEM SCIENCE ห้องปฏิบัติการ STEM ROBOTIC ห้องปฏิบัติการ Active Learning เป็นต้น โดยโรงเรียนสาธิตฯ มีโครงสร้างการบริหารดังภาพ

ทั้งนี้โรงเรียนสาธิตฯ มีปณิธาน คือ “สืบสาน รักษา ต่อยอด ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาผู้เรียนและการเป็นโรงเรียนต้นแบบในท้องถิ่น” เน้นให้ผู้เรียนมีสมรรถนะหลัก ได้แก่ ความรู้และทักษะพื้นฐานในการประกอบสัมมาชีพ มีสมรรถนะการเป็นนวัตกรรมและมีความเป็นพลเมืองดีของชาติที่มีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยมีภารกิจหลักในการดำเนินงาน 3 ด้าน คือ ด้านการจัดการศึกษา ด้านการวิจัย และด้านการบริการวิชาการ ซึ่งมีการกำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ เอกลักษณ์ และเป้าประสงค์ของโรงเรียนเพื่อเป็นทิศทางในการดำเนินงาน ดังนี้

ปรัชญาของโรงเรียน เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ พัฒนาผู้เรียนเต็มศักยภาพ

วิสัยทัศน์ของโรงเรียน โรงเรียนที่เป็นตัวเลือกอันดับต้นของผู้ปกครองในพื้นที่ที่มีผลงานเชิงประจักษ์ ด้านการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีความดี จริยธรรม มีความรู้และทักษะพื้นฐานสำหรับศตวรรษที่ 21 มีความสำนึกในความเป็นพลเมืองดีและพร้อมเข้าสู่สังคมแห่งอนาคต

1. พัฒนาคณาจารย์ให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีความเป็นพลเมืองดี มีจิตอาสาเพื่อส่วนรวมและการตระหนักในเป้าหมายชีวิตและการเห็นคุณค่าแห่งอาชีพ มีความรอบรู้ในความรู้ตามมาตรฐาน หลักสูตร มีทักษะพื้นฐานสำหรับศตวรรษที่ 21

2. พัฒนาครูและบุคลากรอย่างเป็นระบบให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้ตามมาตรฐานหลักสูตร โดยเน้นการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ (Active Learning) และการสร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและความเป็นพลเมืองดี มีจิตอาสาเพื่อส่วนรวม และการตระหนักในเป้าหมายชีวิต และการเห็นคุณค่าแห่งอาชีพ ด้วยการนิเทศการเรียนการสอนแบบกัลยาณมิตร (Coaching and Mentoring) การสร้างชุมชนวิชาชีพครูและเครือข่ายวิชาชีพครู พัฒนาสถานศึกษา

3. พัฒนาวិชาการและระบบบริหารจัดการภายในโรงเรียนให้เป็นสถานศึกษาต้นแบบในท้องถิ่น ด้วยการศึกษ การวิจัยเชิงปฏิบัติ การทดลอง การแสวงหานวัตกรรม ให้เกิดผลงานโดดเด่นในเชิงประจักษ์ เป็นที่ยอมรับของสถานศึกษาในท้องถิ่นและประเทศ

อัตลักษณ์ของโรงเรียน เชี่ยวชาญวิทย์ - คณิต ภาษาอังกฤษเก่งกล้า กิริยามารยาทดี จิตอาสาเพื่อส่วนรวม

เอกลักษณ์ของโรงเรียน เป็นสถาบันต้นแบบที่บ่มเพาะความสำเร็จโดยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

เป้าประสงค์ของโรงเรียน มีดังนี้

1. นักเรียนมีจิตสำนึกและแสดงออกในการทำความดี ละเว้นความชั่ว มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ มีความรับผิดชอบ เป็นพลเมืองดี มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อสถาบันพระมหากษัตริย์
2. นักเรียนมีศักยภาพเชิงประจักษ์ด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์
3. นักเรียนมีทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 มีผลผลิตเชิงประจักษ์
4. นักเรียนมีความตระหนักในคุณค่าแห่งตน การมีเป้าหมายชีวิต และการเห็นคุณค่าในอาชีพ

จากวิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ เอกลักษณ์ และเป้าประสงค์ของโรงเรียน ส่งผลให้โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีการวางระบบกลไกการพัฒนาทั้งในส่วนของระบบ การบริหารงาน ระบบการพัฒนาครูผู้สอน รวมถึงระบบการพัฒนานักเรียน โดยในส่วนของพัฒนาการเรียนการสอน โรงเรียนสาธิตฯ มีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบ GPAS 5 Steps ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่เน้นให้ผู้เรียนมีการลงมือปฏิบัติจริง สืบเสาะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การสร้างผลงานเชิงประจักษ์ และมีการเผยแพร่ผลงาน ทำให้ผู้เรียนของโรงเรียนสาธิตฯ มีนวัตกรรมที่เป็นผลผลิตของการจัดการเรียนการสอน และมีความเป็นนวัตกรรม อีกทั้งโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีกระบวนการในการส่งเสริมความเป็นต้นแบบของครูในการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning และมีนวัตกรรมเป็นของตัวเอง รวมถึงการมีแนวทางการขับเคลื่อนกระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC (Professional Learning Community) ที่เป็นรูปธรรมเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ของครู ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนต่อไป

การพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนสาธิตฯ เน้นการพัฒนาผู้เรียนทั้งทางวิชาการและการเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผู้เรียนจะสามารถสร้างนวัตกรรมของตนเองได้ โดยผ่านรูปแบบการจัดการเรียนการสอนด้วย GPAS 5 Steps Active Learning รวมถึงการจัดกิจกรรมชุมนุมที่ส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนตามความถนัดและความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเป้าหมายของการจัดกิจกรรมชุมนุมคือการมีผลงานที่แสดงให้เห็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดแบบมีวิจารณญาณ และคิดสร้างสรรค์ รวมถึงการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามพระบรมราโชบายในหลวงรัชกาลที่ 10 ด้านการศึกษา 4 ประการ คือ มีทัศนคติที่ดีต่อบ้านเมือง มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มีคุณธรรม มีงานทำ มีอาชีพ และเป็นพลเมืองดี มีความภูมิใจในท้องถิ่น เห็นคุณค่าของความเป็นไทย มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาไทย ตามพระราชปณิธานในหลวงรัชกาลที่ 10 คือ “สืบสาน รักษา ต่อยอด” สามารถอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย และผู้เรียนมีจิตอาสาที่ดีควบคู่ไปด้วย

การพัฒนาครูผู้สอน ครูผู้สอนของโรงเรียนสาธิตฯ ได้รับการพัฒนาทางด้านจัดการเรียนการสอนด้วย GPAS 5 Steps จัดการเรียนรู้อผ่านการคิดและปฏิบัติจริงตาม มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดของหลักสูตรสถานศึกษา มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้แสวงหารวบรวมความรู้ด้วยตนเองอย่างหลากหลายช่องทาง การจัดระบบข้อมูลผ่านการคิดอย่างเป็นระบบ การสร้างสถานการณ์เพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้และกล้าแสดงออก สามารถนำเสนอผลงานที่หลากหลายรูปแบบ สร้างสรรค์การประเมินผลงานตนเองและนำผลงานสู่การพัฒนาสังคม และมีผลผลิตจากการสอนเชิงประจักษ์ รวมไปถึงการประยุกต์ใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เอื้อต่อการเรียนรู้ได้รับการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยและสร้างนวัตกรรม โดยมีโค้ชเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ เพื่อนำผลมาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น และเพื่อพัฒนานวัตกรรมให้สามารถแก้ปัญหาผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม โรงเรียนมีการสนับสนุนให้ครูจัดทำผลงานทางวิชาการเพื่อเผยแพร่ในงานประชุมวิชาการระดับชาติและระดับนานาชาติ รวมถึงการเป็นครูต้นแบบให้กับโรงเรียนในท้องถิ่น และมีศูนย์ฝึกปฏิบัติการและการวิจัยต้นแบบให้กับโรงเรียนในท้องถิ่น เพื่อให้ครูผู้สอนและบุคลากรได้ใช้เป็นแหล่งฝึกฝนทักษะการวิจัยและพัฒนา นวัตกรรม และจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการสร้างงานวิจัยและนวัตกรรม

ส่วน 2

หลักการพื้นฐาน
และแนวทางการ
จัดการเรียนรู้
เชิงรุก

ส่วน 2 หลักการพื้นฐานและ แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

แนวความคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นแนวคิดสำคัญที่เป็นจุดเน้นในการพัฒนานักเรียน โดยเป็นแนวคิดหรือมโนทัศน์สำคัญเกี่ยวกับลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียน ที่อธิบายว่านักเรียนมีได้เป็นผู้รับความรู้หรือข้อมูล ที่ผู้อื่นถ่ายทอดมาให้เท่านั้น แต่นักเรียนจะต้องเป็นฝ่ายรุก คือ มีความตื่นตัวที่จะศึกษา จัดกระทำข้อมูล และสร้างความเข้าใจในข้อมูล หรือความรู้ต่างๆ ให้แก่ตนเอง เพื่อทำให้สิ่งที่เรียนรู้มีความหมายต่อตนเอง อันจะส่งผลให้สามารถนำความรู้นั้นไปใช้ประโยชน์ได้

สาระในเอกสารฉบับนี้ได้นำเสนอข้อมูลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ส่วนนี้เป็นการนำเสนอ แนวคิด แนวทาง และกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนานักเรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างตื่นตัว และเรียนรู้อย่างมีความหมาย

ส่วนที่ 2 การจัดการเรียนรู้สมรรถนะเชิงรุก

ส่วนนี้เป็นการนำเสนอสาระสำคัญเกี่ยวกับ แนวคิด แนวทาง ในการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งสร้างสมรรถนะให้แก่ นักเรียน เพื่อให้ นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีลักษณะต่อยอดจากแนวคิด แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีสมรรถนะต่าง ๆ

ส่วนที่ 1 การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ลักษณะสำคัญ

การจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีลักษณะสำคัญ คือเป็นการเรียนรู้ของนักเรียนที่นักเรียนเป็นฝ่ายรุก นักเรียนเป็นผู้ใช้เวลาในการเรียนรู้ เป็นส่วนใหญ่ในการคิด ลงมือปฏิบัติ สรุป และสร้างความรู้ด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้ที่นักเรียนมีบทบาทมากกว่าผู้สอน โดยนักเรียนมีบทบาทในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามความสนใจเป็นส่วนใหญ่ และเป็นการเรียนรู้ที่นักเรียนมีความตื่นตัว

ในการจัดกระทำข้อมูล และสร้างความเข้าใจในข้อมูลหรือความรู้ใหม่ๆ ให้แก่ตนเองเพื่อทำให้สิ่งที่เรียนรู้มีความหมายต่อตนเอง อันจะส่งผลให้สามารถนำความรู้นั้นไปใช้ประโยชน์ได้

ในกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนนั้นอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่อย่างตื่นตัว (Active Learning) ทั้ง 4 ด้าน คือ การตื่นตัวทางกาย (Physically Active) การตื่นตัวทางสติปัญญา (Intellectually Active) การตื่นตัวทางสังคม (Socially Active) และการตื่นตัวทางอารมณ์ (Emotionally Active) โดยความตื่นตัวแต่ละด้านมีลักษณะดังนี้

1. กระบวนการเรียนรู้ที่อย่างตื่นตัวทางกาย (Physically Active)

เป็นการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมเคลื่อนไหวหรือตื่นตัวทางร่างกายในรูปแบบที่หลากหลายเหมาะสมกับวัย และวุฒิภาวะของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้เปลี่ยนอิริยาบถ สามารถคงความสนใจของนักเรียนช่วยให้ร่างกายและประสาทรับรู้ตื่นตัว พร้อมทั้งจะรับรู้และเรียนรู้ได้ดี ซึ่งมีความสำคัญสำหรับนักเรียนในระดับปฐมวัย และประถมศึกษาตอนต้น

2. กระบวนการเรียนรู้ที่อย่างตื่นตัวทางสติปัญญา (Intellectually Active)

เป็นการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมเคลื่อนไหวหรือตื่นตัวทางสติปัญญาหรือสมอง ฝึกการใช้ความคิดเป็นการใช้สติปัญญาของตนสร้างความหมาย ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ การคิดในเรื่องที่นักเรียนสนใจ ประเด็นท้าทาย ประเด็นที่มีความหมายต่อตนเอง จะทำให้นักเรียนมีความผูกพันในการคิด และการกระทำ (engagement) ในเรื่อง ที่เรียน และการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. กระบวนการเรียนรู้ที่อย่างตื่นตัวทางสังคม (Socially Active)

เป็นการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้เคลื่อนไหวหรือตื่นตัวทางสังคม หรือมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น และสิ่งแวดล้อมรอบตัว เป็นการขยายขอบเขตการเรียนรู้ของนักเรียนให้กว้างขึ้น เรียนรู้อย่างสนุกสนาน มีชีวิตชีวา ถ้านักเรียนได้มีโอกาสนำเสนอความคิดเห็น ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น ได้รับข้อมูลย้อนกลับ ได้ตรวจสอบความคิดของตนเอง ขยายความคิด และเรียนรู้จากผู้อื่น จะช่วยให้นักเรียนมีความตื่นตัว รับรู้และเกิดการเรียนรู้ได้ดีมากขึ้น

4. กระบวนการเรียนรู้ที่อย่างตื่นตัวทางอารมณ์ (Emotionally Active)

เป็นการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้เคลื่อนไหวหรือตื่นตัวทางอารมณ์ หรือความรู้สึก การเกิดความรู้สึกของนักเรียนจะช่วยให้การเรียนรู้มีความหมายต่อตนเอง กิจกรรมและประสบการณ์ที่จัดควรกระทบต่ออารมณ์ ความรู้สึกของนักเรียนในทางที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในเรื่องที่เรียน กระทบต่อความรู้สึกของนักเรียน มีความหมายต่อนักเรียน และจะส่งผลต่อพฤติกรรมของนักเรียนด้วย

กระบวนการเรียนรู้ที่อย่างตื่นตัวทั้ง 4 ด้าน มีความสัมพันธ์ต่อกันและกันและส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ครูควรออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ที่อย่างตื่นตัว (Active Learning) ทั้ง 4 ด้าน จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่อย่างมีความหมาย

ต่อตนเอง ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง ต่างจากการเรียนรู้เชิงรับ (Passive Learning) นักเรียนเป็นผู้รับที่ไม่มีบทบาท หรือมีบทบาทน้อยในการสร้างความเข้าใจในเรื่องที่จะเรียนรู้ ทำให้ความตื่นตัวที่จะเรียนรู้และทำความเข้าใจน้อยลง ส่งผลให้การเรียนรู้ขาดประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ (Strategies) ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

กลยุทธ์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก คือ การจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้อย่างตื่นตัว ทั้งทางร่างกาย (Physically Active) การคิดและสติปัญญา (Intellectually Active) อารมณ์ และจิตใจ (Emotionally Active) และทางสังคม (Socially Active) จะส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เกิดขึ้น

ศาสตร์ทางการสอนมีทฤษฎี หลักการ และแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย รวมทั้งมีรูปแบบการเรียนการสอน (Instructional Models) วิธีสอน (Teaching Methods) และเทคนิคการสอน (Teaching Techniques) อีกหลากหลายรูปแบบที่สามารถนำมาใช้เป็นกลยุทธ์ในการสอนได้อย่างดี ครูจึงต้องศึกษา เลือกรูปแบบให้เหมาะสม ตรงตามความต้องการเฉพาะในการสอนแต่ละครั้ง เพื่อให้เป็นแนวทางกว้างๆ สำหรับครูในการเลือกกลยุทธ์ที่ช่วยกระตุ้นและส่งเสริมองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านของการเรียนรู้เชิงรุก ดังตัวอย่างรูปแบบการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่อไปนี้

1. การจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้านสติปัญญา (Intellectually Active Learning) ให้นักเรียนเรียนรู้

อย่างตื่นตัวโดยได้เคลื่อนไหวทางสมองหรือสติปัญญา (Intellectually Active) คือการคิด นักเรียนจะตื่นตัว ถ้าได้ใช้ความคิด การคิดเป็น เครื่องมือในการทำความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ การคิดในเรื่องที่นักเรียนสนใจ ประเด็น ทำทหาย ประเด็นที่มีความหมายต่อตนเอง จะทำให้นักเรียนมีความผูกพันในการคิด และการกระทำ ตัวอย่าง กลยุทธ์การจัดการเรียน การรู้เชิงรุกด้านสติปัญญามีดังนี้

1.1 การใช้คำถามกระตุ้นการคิด (Questioning)

1.2 การให้นักเรียนใช้กระบวนการสืบสอบ (Inquiry) หาคำตอบ

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูลให้ได้คำตอบหรือข้อสรุปในเรื่องต่าง ๆ และนำเสนอต่อกลุ่ม

1.4 การสังเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอต่อกลุ่มด้วยสื่อและเทคโนโลยี

1.5 การให้นักเรียนทำโครงการ/โครงการที่สนใจ

1.6 การแก้โจทย์ปัญหาทั้งโจทย์ที่ครูเตรียมมา โจทย์ที่นักเรียนตั้งขึ้น โจทย์ที่มาจากชีวิตประจำวัน

รวมทั้งโจทย์ที่มาจากสังคม และโลก

1.7 การให้นักเรียนเผชิญปัญหาและแก้ปัญหาด้วยตนเอง

1.8 การใช้เทคนิคแบบต่าง ๆ เช่น เทคนิคหมวก 6 ใบ ของเดอบีโน (De Bono) เทคนิค การใช้ผัง

กราฟิก (Graphic Organizers), Sandwich Technique, Think-Pair-Share ฯลฯ

1.9 การใช้วิธีสอนแบบต่าง ๆ เช่น วิธีสอนแบบอุปนัย (Inductive Method) กรณีศึกษา บทบาทสมมติ การทัศนศึกษา ฯลฯ

1.10 การใช้กระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น การเรียนรู้แบบโครงงาน (Project-Based Learning) การเรียนรู้แบบแก้ปัญหา (Problem-Based Learning) การเรียนรู้แบบเผชิญสถานการณ์ (Situation-Based Learning) การเรียนรู้ผ่านปรากฏการณ์ (Phenomenal – Based Learning) ฯลฯ

1.11 การใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบต่าง ๆ เช่น Concept Attainment Model Synectic Model, Inductive Thinking Model, CIPPA Model, G PAS Model ฯลฯ

2. การจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้านสังคม (Socially Active Learning) ให้นักเรียนมีบทบาทในการเรียนรู้อย่างตื่นตัว ได้เคลื่อนไหวทางสังคม (Socially Active) มีโอกาสนำเสนอความคิดของตนเองต่อผู้อื่น รับฟัง แลกเปลี่ยนความคิดเห็น รับข้อมูลย้อนกลับ ตรวจสอบความคิด ขยายความคิดของตนเอง และพัฒนาผลงานให้ดีขึ้น เป็นการได้เรียนรู้จากผู้อื่น กระบวนการต่าง ๆ นี้จะช่วยให้นักเรียนมีความตื่นตัวในการเรียนรู้ สามารถรับรู้และเกิดการเรียนรู้ได้ดี กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้านสังคมมี ดังนี้

2.1 การให้นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม ได้นำเสนอและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รับข้อมูลย้อนกลับ และพัฒนาผลงาน โดยใช้วิธีการสอนต่าง ๆ เช่น การจัดการอภิปรายกลุ่มย่อย เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วม การใช้บทบาทสมมุติผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้นำกลุ่ม ได้เรียนรู้บทบาทหน้าที่ การทำงานร่วมกันเป็นทีม การได้วาที่ สถานการณ์จำลอง กรณีตัวอย่าง เกม เป็นต้น

2.2 การใช้เทคนิคการจัดกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning Techniques) เช่น เทคนิค Think-Pair-Share, เทคนิค Jigsaw, เทคนิค Fishbowl, เทคนิค Circular Response, เทคนิค Brainstorm เป็นต้น

2.3 การใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะทางสังคม เช่น รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning Model) รูปแบบการเรียนรู้แบบสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม (Group Investigation Model) รูปแบบการเรียนรู้เป็นทีม (Team Learning Model) เป็นต้น

3. การจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้านอารมณ์ (Emotionally Active Learning) ให้นักเรียนได้เคลื่อนไหวทางอารมณ์ ความรู้สึกและจิตใจ (Emotionally Active) กิจกรรมและประสบการณ์ที่จัดให้นักเรียนควรกระทบต่ออารมณ์และความรู้สึกของนักเรียนในทางที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในเรื่องที่จะเรียน เนื่องจากกิจกรรมใดกระทบต่อความรู้สึกของนักเรียน กิจกรรมนั้นมักมีความหมายต่อนักเรียนและจะส่งผลต่อพฤติกรรมของนักเรียนด้วย กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้านอารมณ์ มีดังนี้

3.1 การเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความรู้สึกที่แท้จริงโดยการสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร และปลอดภัย

3.2 การแสดงความไว้วางใจในตัวนักเรียน และยอมรับในตัวนักเรียน ไม่ตัดสินนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนสะท้อนคิดเพื่อสร้างความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น

3.3 การรับฟังนักเรียนอย่างลึกซึ้ง (Deep Listening) ฟังให้เข้าใจความคิด ความรู้สึก ความต้องการของนักเรียนและยอมรับความรู้สึกของนักเรียน

3.4 การพัฒนาความตระหนักรู้ในอารมณ์ และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น รวมทั้งผลกระทบที่มีต่อกัน

3.5 การส่งเสริมให้นักเรียนเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้กับประสบการณ์และสร้างความเข้าใจต่อยอดเพื่อการปฏิบัติตนที่ดี เหมาะสมกว่าเดิม

3.6 ใช้วิธีสอนที่ช่วยให้นักเรียนเปิดเผยสะท้อนหรือแสดงความรู้สึกและความคิดเห็น เช่น การแสดงบทบาทสมมุติ สถานการณ์จำลอง การแสดง เกมต่าง ๆ เป็นต้น

3.7 ใช้รูปแบบการสอนที่เอื้อให้นักเรียนเกิดอารมณ์ ความรู้สึกไปในทางที่พึงประสงค์ เช่น การเรียนการสอนด้านจิตพิสัย (Instructional Model Based on Affective Domain) กระบวนการกระจ่างค่านิยม (Value Clarification) กระบวนการกัลยาณมิตร กระบวนการสอนค่านิยมและจริยธรรม กระบวนการแก้ปัญหาและพัฒนาตนเองโดยใช้ระบบคู่สัญญา เป็นต้น

4. การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกด้านร่างกาย (Physically Active Learning) ให้นักเรียนเรียนรู้อย่างตื่นตัวโดยการเคลื่อนไหวทางร่างกายอย่างเหมาะสมตามวัยและความสนใจของนักเรียน จะช่วยให้ประสาท การรับรู้ของนักเรียนมีความตื่นตัว สามารถรับข้อมูล ความรู้ และประสบการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างดีและรวดเร็ว ดังนั้น ในการจัดกิจกรรมควรมีรูปแบบหลากหลายเพื่อให้นักเรียนได้เปลี่ยนอิริยาบถ และคงความสนใจของนักเรียนไว้ได้ ซึ่งการตื่นตัวทางร่างกายมีความสำคัญเป็นพิเศษสำหรับนักเรียนในระดับปฐมวัยและประถมศึกษาตอนต้น กลยุทธ์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้านร่างกาย มีดังนี้

4.1 จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้มีการเคลื่อนไหวทั้ง 4 ด้าน (ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม) อย่างสมดุลตามความเหมาะสมกับวัยและความสนใจ

1) สำหรับเด็กเล็ก อาจจะเริ่มต้นด้วยการเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ เช่นการร้องเพลง และเต้นประกอบเพลง ต่อไปเรียนรู้ตามบทเรียน สลับด้วยการให้ออกไปเล่นและกลับมาทำงานที่ได้รับมอบหมายแล้วจึงปล่อยให้ไปเล่นเกมกับเพื่อนๆ

2) สำหรับนักเรียนในวันที่สูงขึ้น มีสมาธิมากขึ้น จะใช้เวลาในกิจกรรมการเรียนรู้ได้นานขึ้น หรือหากเรื่องที่เรียนเป็นเรื่องที่นักเรียนสนใจจะมีสมาธิจดจ่อกับเรื่องที่เรียนได้นานขึ้นและมากขึ้น

4.2 จัดกิจกรรมที่ช่วยให้เกิดความพร้อมในการรับรู้และเรียนรู้

4.3 กิจกรรมที่ต้องใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ ได้แก่การออกกำลังกาย ตั้งแต่เนิ่นๆไปหาหมาก เช่น การร้องเพลงและเต้นตามจังหวะ การออกกำลังกายโดยใช้ท่าต่างๆ จนถึงการทำงานที่ต้องออกแรงมาก เช่น การยกโต๊ะ เก้าอี้ กิจกรรมที่มีการลงมือทำ/ปฏิบัติที่มีความเหมาะสมจะทำให้ร่างกายมีความตื่นตัวอย่างต่อเนื่อง

4.4 กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก มีความเหมาะสมกับนักเรียนที่อยู่ในวัยที่สูงขึ้น ซึ่งมีสมาธิมากขึ้น ทำงานที่มีความละเอียดได้มากขึ้น

ลักษณะการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต้นตัว

เมื่อพิจารณาการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต้นตัวจะมีหลายลักษณะขึ้นอยู่กับจุดเน้นในการนำกลยุทธ์การเรียนรู้มาใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้

ในส่วนี้จะนำเสนอลักษณะการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต้นตัว 4 ลักษณะโดยใช้สีและตัวอักษรย่อแทนการต้นตัว 4 ลักษณะ คือ

(1) **สีแดง** และอักษรย่อ E แทนการต้นตัวทางอารมณ์ หรือ Emotionally Active ซึ่งจะต้องสร้างขึ้นร่วมกับความต้นตัวด้านต่างๆ ทั้ง 3 ด้าน

(2) **สีเหลือง** และอักษรย่อ P แทนการต้นตัวทางร่างกาย หรือ Physically Active

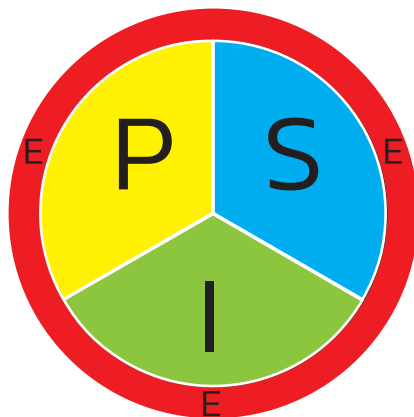
(3) **สีเขียว** และอักษรย่อ I แทนการต้นตัวทางสติปัญญา หรือ Intellectual Active และ

(4) **สีฟ้า** และอักษรย่อ S แทนการต้นตัวทางสังคม หรือ Socially Active

การออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต้นตัว 4 ลักษณะ มีรายละเอียดดังนี้

1. การเรียนรู้อย่างต้นตัวแบบสมดุลทั้ง 4 ด้าน

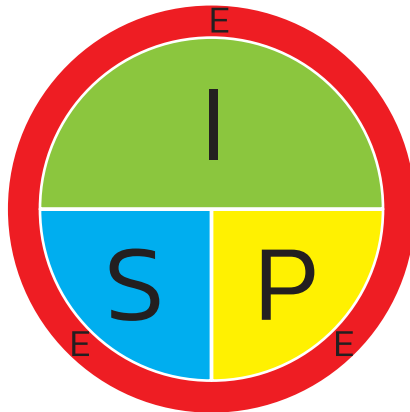
การเรียนรู้อย่างต้นตัวแบบสมดุลทั้ง 4 ด้านเป็นการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เลือกใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาทางร่างกาย สติปัญญา และ สังคม อย่างสมดุล โดยในการพัฒนานักเรียนในแต่ละด้านนั้นมุ่งเน้นการพัฒนาความต้นตัวทางอารมณ์ร่วมด้วย ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 การเรียนรู้อย่างต้นตัวแบบสมดุลทั้ง 4 ด้าน

2. การเรียนรู้อย่างตื่นตัวแบบเน้นทางด้านสติปัญญา

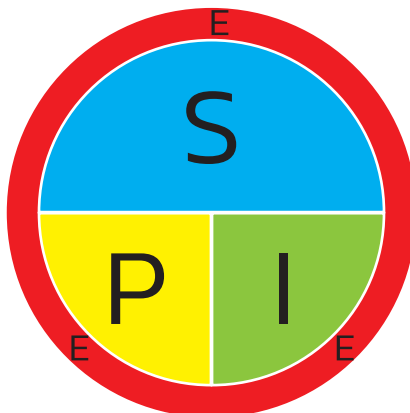
การเรียนรู้อย่างตื่นตัวแบบเน้นทางด้านสติปัญญานี้ ผู้ออกแบบให้ความสำคัญกับการพัฒนาสติปัญญา การคิดของนักเรียนมากกว่าด้านอื่นๆ นักเรียนจึงใช้เวลา และเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาสติปัญญา และการคิด มากกว่ากิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาทางร่างกาย และ สังคม โดยยังคงให้ความสำคัญกับการพัฒนาความตื่นตัวทางอารมณ์ในการพัฒนานักเรียนทั้ง 3 ด้าน ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 การเรียนรู้อย่างตื่นตัวแบบเน้นทางด้านสติปัญญา

3. การเรียนรู้อย่างตื่นตัวแบบเน้นทางด้านสังคม

การเรียนรู้อย่างตื่นตัวแบบเน้นทางด้านสังคมนี ผู้ออกแบบให้ความสำคัญกับการออกแบบกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การทำงานร่วมกันเป็นทีมมากกว่าด้านอื่นๆ นักเรียนจึงใช้เวลาและเรียนรู้จากกันและกัน การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิด มากกว่ากิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาทางร่างกาย และ สติปัญญา โดยยังคงให้ความสำคัญกับการพัฒนาความตื่นตัวทางอารมณ์ในการพัฒนานักเรียนทั้ง 3 ด้าน ดังภาพที่ 4

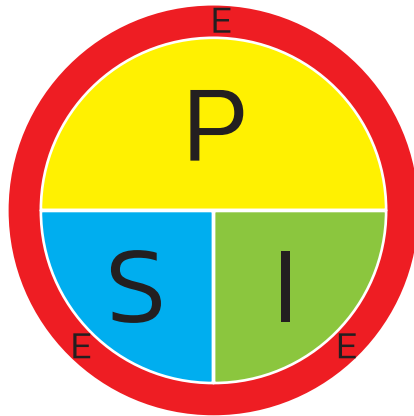

ภาพที่ 4 การเรียนรู้อย่างตื่นตัวแบบเน้นทางด้านสังคม

4. การเรียนรู้อย่างตื่นตัวแบบเน้นทางด้านร่างกาย

การเรียนรู้อย่างตื่นตัวแบบเน้นทางด้านร่างกายนี้ ผู้ออกแบบให้ความสำคัญกับการออกแบบกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนได้มีการเคลื่อนไหวร่างกาย ทั้งกล้ามเนื้อขนาดใหญ่ และกล้ามเนื้อมัดเล็ก ตลอดจนการใช้ร่างกายในการสื่อสารความคิด ความรู้สึก มากกว่ากิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาทางสังคม และ สติปัญญา โดยยังคงให้ความสำคัญกับการพัฒนาความตื่นตัวทางอารมณ์ในการพัฒนานักเรียนทั้ง 3 ด้าน ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 การเรียนรู้อย่างตื่นตัวแบบเน้นทางด้านร่างกาย

ในการออกแบบการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างตื่นตัวโดยเน้นหนักที่วิธีการสอนหรือกิจกรรมที่มีความตื่นตัวในด้านใดด้านหนึ่งเป็นพิเศษนั้น สิ่งที่คุณออกแบบต้องคำนึงถึงคือลักษณะธรรมชาติวิชา ธรรมชาติของศาสตร์ เช่น วิชาทางวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ มีธรรมชาติวิชาที่เอื้อในการออกแบบการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างตื่นตัวที่เน้นหนักด้านสติปัญญา ส่วนวิชาทางพลศึกษาจะมีธรรมชาติวิชาจะเอื้อต่อการออกแบบการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างตื่นตัวที่เน้นหนักด้านร่างกาย เป็นต้น ซึ่งผู้ที่ออกแบบกิจกรรมสามารถออกแบบกิจกรรมเพื่อให้เกิดความตื่นตัวด้านอื่นๆ เพิ่มขึ้นด้วย

ส่วนที่ 2 การจัดการเรียนรู้สมรรถนะเชิงรุก

การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุกเป็นการนำแนวคิด แนวทาง และกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกมาต่อยอด โดยมีเป้าหมายให้นักเรียนสามารถทำได้ (Able to Do) โดยการผสมความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน แก้ปัญหาต่าง ๆ จนเกิดความสำเริง ซึ่งนักเรียนจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ/คุณลักษณะที่จำเป็นต่อการพัฒนาสมรรถนะนั้น รวมไปถึงได้รับการฝึกฝนให้นำไปใช้ในการแก้ปัญหา หรือใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ดังนั้นบทบาทหน้าที่ของครู คือ การจัดประสบการณ์ และกิจกรรมการเรียนรู้ให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี ซึ่งก็ต้องอาศัยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกนั่นเอง

การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ มีลักษณะที่เป็นการเรียนรู้เชิงรุกอยู่แล้วตามธรรมชาติ การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเอื้อให้ครูมีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เนื่องจากการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเน้นการปฏิบัติ การทำได้หรือการลงมือทำซึ่งการเรียนรู้เชิงรุกจะช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างตื่นตัวทั้ง 4 ด้าน ในขณะที่ลงมือปฏิบัติ โดยนักเรียนต้องมีการเคลื่อนไหวร่างกายในอิริยาบถต่าง ๆ ได้ใช้แรงหนักบ้าง เบาบ้าง ใช้ความคิด มีความรู้สึกที่ต้องการจะทำหรือสนุกที่จะทำและนักเรียนมีโอกาสที่จะปรึกษาหารือ และร่วมมือทำงานกับเพื่อน การเรียนรู้เชิงรุกที่ทำให้นักเรียนมีความตื่นตัวใน 4 ด้าน ย่อมส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี

ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ

การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุกมีแนวคิดสำคัญมาจากการจัดการเรียนรู้เชิงรุกผสมกับแนวคิดการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ (Competency – Based Instruction) ซึ่งมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. การเรียนการสอนฐานสมรรถนะนั้นครูมีมาตรฐานสมรรถนะ และจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงสมรรถนะที่จัดไว้อย่างเป็นลำดับ เป็นกรอบในการจัดการเรียนการสอน ครูมีเป้าหมายที่จะช่วยพัฒนาให้นักเรียนทำอะไรได้ (ในระดับที่กำหนด)
2. ในการออกแบบการเรียนการสอนฐานสมรรถนะนั้นจะต้องวิเคราะห์ว่านักเรียนเป็นต้องมีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอะไร จึงจะช่วยให้ทำสิ่งนั้นได้สำเร็จ ซึ่งเอื้อให้มีการบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์และลดสาระการเรียนรู้ที่ไม่จำเป็น นักเรียนต้องได้รับความรู้และฝึกใช้ความรู้ในการทำงาน รวมทั้งพัฒนาคุณลักษณะที่ควรจะต้องมีในการทำสิ่งนั้น ให้ประสบผลสำเร็จได้ในระดับที่กำหนด
3. ครูมีการเสริมสร้าง A (Attitude/Attribute) สร้างแรงจูงใจ แรงบันดาลใจ กระตุ้นความสนใจใฝ่รู้ สร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนสามารถนำตนเองและกำกับกับการเรียนรู้ของตนเองได้ (Self-Directed Learning) เนื่องจาก A (Attitude/Attribute) เป็นปัจจัยสำคัญ
4. ครูจัดกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยการให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้แบบรูัจริง (mastery learning) ทั้งในด้านความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นต่อเกิดสมรรถนะที่ต้องการ
5. ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงลึก (Deep Learning) ให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในเรื่องที่เรียนรู้ให้ถึงระดับที่สามารถประยุกต์ใช้ได้ และเกิดการเรียนรู้แบบรูัจริง (Mastery) คือเกิดการเรียนรู้ตามที่กำหนดได้จริง
6. ครูจัดประสบการณ์/สถานการณ์ที่หลากหลายให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง ได้เผชิญสถานการณ์/ปัญหา/อุปสรรค และได้ฝึกนำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ ที่ได้เรียนรู้ไปใช้ประยุกต์จนเกิดสมรรถนะที่ต้องการ
7. นักเรียนรับผิดชอบการเรียนรู้ของตน โดยสามารถใช้เวลาในการเรียนรู้แตกต่างกันสามารถไปได้เร็ว ช้าตามจังหวะการเรียนรู้ (Self-Pacing) ของตน

8. ครูมีบทบาทในการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน ให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) และให้ความช่วยเหลือตามความต้องการของนักเรียนเป็นรายบุคคลในการเรียนการสอนประจำวัน

9. นักเรียนต้องสามารถแสดงสมรรถนะหรือพฤติกรรมที่ชี้ให้เห็นถึงความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่างๆ ในบริบทหรือสถานการณ์ใหม่ๆ ก่อนที่จะก้าวสู่การเรียนรู้ขั้นต่อไป

10. หากนักเรียนยังไม่ผ่านการทดสอบว่า เกิดสมรรถนะที่ต้องการ ครูจำเป็นต้องออกแบบการเรียนรู้และสอนซ่อมเสริม (Remedial Teaching) ให้ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของนักเรียน

แนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก

ในปี พ.ศ. 2564 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง “ผลการทดลองใช้กรอบสมรรถนะนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 สำหรับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิจัยดังกล่าวพบแนวทางในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุกสามารถดำเนินการได้ 8 แนวทาง ซึ่งมีลักษณะ และขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

แนวทางที่ 1 ใช้งานเดิม เสริมสมรรถนะ

การออกแบบการสอนตามแนวทางนี้เป็นการสอนตามปกติที่สอดแทรกสมรรถนะ ซึ่งครูเห็นว่าสอดคล้องกับบทเรียนนั้นเข้าไปและอาจปรับกิจกรรมหรือคิดกิจกรรมต่อยอด ซึ่งเหมาะกับครูที่เริ่มนำสมรรถนะมาทดลองใช้บูรณาการเข้าไปในแผนการสอนเดิมที่ตนมีอยู่ เพื่อให้ให้นักเรียนได้พัฒนาสมรรถนะนั้นยิ่งขึ้น หรือได้สมรรถนะอื่นเพิ่มมากขึ้นช่วยเพิ่มการเรียนรู้ของนักเรียนให้เข้มข้น และมีความหมายยิ่งขึ้น

การออกแบบการสอนแนวทางนี้เหมาะสมสำหรับครูที่เน้นการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมนักเรียนให้มีทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดชั้นปีของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 โดยระบุเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูยังสามารถใช้แผนการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมการสอนของตนเองที่มีอยู่เดิม เพียงแต่พิจารณาว่ามีสมรรถนะตัวใดที่สอดคล้องกับการสอนของตน เช่น สมรรถนะหลักด้านทักษะการคิดขั้นสูงและนวัตกรรมสมรรถนะหลักด้านภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร เป็นต้น แล้วนำสมรรถนะด้านนั้นมาบรรจุไว้ในแผนการจัดการเรียนการสอนของตน การทำเช่นนี้จะช่วยกระตุ้นให้ครูตระหนักในสมรรถนะนั้น และกระตุ้นให้นักเรียนเกิดสมรรถนะนั้นในระหว่างเรียนไปพร้อมกับการพัฒนานักเรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดชั้นปีตามหน่วยการเรียนรู้ปกติของตนมากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนการดำเนินการตามแนวทางที่ 1 ใช้งานเดิม เสริมสมรรถนะ

(1) ทบทวนสมรรถนะให้เข้าใจและพร้อมนำไปใช้ในการออกแบบกิจกรรม (สำหรับครูที่เริ่มทำ อาจทำเป็นตารางวิเคราะห์และวิเคราะห์ที่ละกิจกรรม เพราะจะช่วยให้อะไรที่ได้ง่ายขึ้น แต่เมื่อคล่องขึ้น ก็อาจ

เพียงแค่วิเคราะห์ในใจ หรือเขียนโน้ตสั้นๆกำกับไว้ โดยไม่ต้องระบุอย่างเป็นทางการในแผนการจัดการเรียนการสอนก็ได้)

(2) นำสมรรถนะที่ได้จากการทบทวนในข้อ (1) เทียบกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปี จุดประสงค์การเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนการสอนของคุณที่ออกแบบไว้แล้ว

(3) เลือกสมรรถนะที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดชั้นปี จุดประสงค์การเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนการสอนของคุณมาระบุไว้ในตอนต้นของแผนการจัดการเรียนการสอนของคุณ

แนวทางที่ 1 ใช้งานเดิม เสริมสมรรถนะนี้ เป็นแนวทางที่ออกแบบเพื่อนำมาใช้ในช่วงรอยเชื่อมต่อยังใช้หลักสูตรสถานศึกษาและแผนการเรียนการสอนปัจจุบันของคุณตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยครูเริ่มต้นจากการทบทวนแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เดิมของคุณและเพิ่มความตระหนักให้แก่ตนเองด้วยการเพิ่มสมรรถนะที่สอดคล้อง เพื่อให้นักเรียนบรรลุตามผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กำหนดเข้าไปในแผนของตนเอง ทั้งนี้เมื่อครูเริ่มวิเคราะห์สมรรถนะได้อย่างชำนาญขึ้น จึงไม่จำเป็นต้องระบุการวิเคราะห์กิจกรรมที่ละกิจกรรม แต่สามารถคิดในใจ หรือบันทึกสั้นๆ ก็เพียงพอ

อย่างไรก็ตาม ครูจำนวนมากมักเป็นห่วงเนื้อหาสาระและตัวชี้วัด จนบางครั้งอาจละเลยหรือไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมสมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตให้แก่นักเรียน และเมื่อวิเคราะห์แผนการจัดการเรียนการสอนของคุณ โดยเทียบกับสมรรถนะหลักต่าง ๆ แล้ว ครูหลายท่านก็จะพบว่า คุณสามารถปรับการเรียนการสอนบางส่วนของตนให้เข้มข้นยิ่งขึ้น และสามารถประเมินสมรรถนะหลักของนักเรียนที่ออกแบบไว้ไปพร้อม ๆ กับตัวชี้วัดชั้นปีที่สอดคล้องกันในระหว่างการจัดการเรียนการสอนและเมื่อสิ้นสุดหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาทุก ๆ ด้านไปพร้อมกันอย่างสมดุล นั่นก็คือครูสามารถก้าวเข้าสู่การจัดการเรียนการสอนที่มีความเข้มข้นในการใช้สมรรถนะเป็นฐานตามแนวทางอื่น ๆ ได้ต่อไป

แนวทางที่ 2 ใช้งานเดิม ต่อเติม สมรรถนะ

การออกแบบการสอนตามแนวทางนี้เป็นการออกแบบการจัดการเรียนการสอนตามปกติที่สอดคล้องกับสมรรถนะ ซึ่งครูเห็นว่าสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้หรือบทเรียนนั้นเข้าไป มีการวิเคราะห์กิจกรรมในแผนการสอนและเลือกสมรรถนะที่สอดคล้องมาเพิ่มเติม เพื่อเน้นการพัฒนาสมรรถนะที่เกี่ยวข้องให้นักเรียนมากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนใช้ความรู้ ทักษะได้จริงในสถานการณ์ที่หลากหลาย และพัฒนาคุณสมบัติที่ช่วยให้ใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพยิ่งขึ้น

การสอนแนวทางนี้เป็นการต่อยอดและพัฒนาจากแนวทางที่ 1 กล่าวคือเมื่อครูเริ่มคุ้นเคยกับสมรรถนะมากขึ้นแล้วและต้องการให้นักเรียนได้รับประโยชน์จากสมรรถนะมากยิ่งขึ้นครูก็สามารถตัดสินใจว่าตนจะนำสมรรถนะบางตัวเข้ามาในบทเรียน โดยปรับเปลี่ยนหรือเพิ่มกิจกรรมบางกิจกรรมให้สอดคล้องและส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะที่ครูนำมาเพิ่มเติมเพื่อพัฒนานักเรียนได้มากขึ้น

ขั้นตอนการดำเนินการตามแนวทางที่ 2 ใช้งานเดิม ต่อเติมสมรรถนะ

(1) วิเคราะห์กิจกรรมแต่ละกิจกรรมในแผนการจัดการเรียนการสอนว่า มีกิจกรรมใดที่สามารถต่อยอดหรือควรปรับเปลี่ยนเพื่อให้เป็นประโยชน์แก่นักเรียนยิ่งขึ้น

(2) พิจารณาเลือกสมรรถนะที่น่าจะนำมาใช้ในการเรียนครั้งนี้ (สำหรับครูบางท่าน ชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 อาจทำไปพร้อมกัน หรือบางท่านอาจทำชั้นที่ 2 ก่อน ชั้นที่ 1 ก็ได้)

(3) ปรับหรือเพิ่มกิจกรรมและสถานการณ์ต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการเกิดสมรรถนะกับนักเรียน

(4) ปรับหรือเพิ่มวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสมรรถนะที่ปรับเพิ่มใหม่

(5) ปรับหรือเพิ่มการประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้

(6) เขียนวัตถุประสงค์เชิงสมรรถนะซึ่งครอบคลุมทั้งเนื้อหาสาระ ทักษะและคุณสมบัติ / เจตคติไว้เป็นภาพรวม เหนือวัตถุประสงค์ย่อย ๆ ต่าง ๆ

ขั้นตอนการออกแบบการพัฒนาแผนการจัดการเรียนการสอนที่เสนอแนะนี้จะทำจากบนลงล่าง หรือทำย้อนจากล่างขึ้นบนก็ได้ สำหรับครูที่สามารถมองเห็นภาพรวมของวัตถุประสงค์เชิงสมรรถนะได้ตั้งแต่ต้น อาจเริ่มจากวัตถุประสงค์เชิงสมรรถนะ และใช้เป็นแนวทางในการปรับ/เพิ่มวัตถุประสงค์การเรียนรู้ย่อยกิจกรรม และการประเมินผลการเรียนรู้ ตามลำดับ

ครูควรระวังให้มีความสมดุลระหว่างเนื้อหาสาระ ทักษะ และคุณสมบัติที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน และการฝึกให้เกิดสมรรถนะที่เลือกมา เพื่อให้แน่ใจว่า นักเรียนจะได้ประโยชน์อย่างครบถ้วน ดังนั้นจึงไม่ควรกำหนดสมรรถนะหลายข้อ หรือเพิ่มกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะบางข้อ จนกระทั่งไม่สามารถสอนได้เสร็จทันตามกำหนด ทั้งนี้ในความเป็นจริงแล้ว ครูอาจสอนโดยสอดแทรกสมรรถนะต่างๆ มากมาย อย่างไม่เป็นทางการในระหว่างการเรียนการสอน แต่เลือกระบุให้เป็นวัตถุประสงค์และประเมินผลเพียงไม่กี่สมรรถนะเพื่อไม่ให้เป็นการแกะครูซึ่งต้องสอนตามเนื้อหาในหลักสูตรจนเกินไป

แนวทางที่ 3 ใช้รูปแบบ การเรียนรู้ สู่การพัฒนาสมรรถนะ

การออกแบบการสอนตามแนวทางนี้เป็นการนำรูปแบบการเรียนรู้มาใช้ในการพัฒนาสมรรถนะ เป็นการสอนตามปกติที่มีการนำรูปแบบการเรียนรู้หรือนวัตกรรมการสอนที่ใช้อยู่เดิม มาวิเคราะห์เชื่อมโยงโดยใช้สมรรถนะที่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ที่ครูนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้

ตัวชี้วัด และเกิดสมรรถนะที่เป็นเป้าหมายการพัฒนานักเรียน

การสอนตามแนวทางที่ 3 นี้ เป็นการสอนที่มีรูปแบบการสอนที่ครูพิจารณาแล้วว่า สามารถพัฒนาสมรรถนะนักเรียนได้ โดยมีการพิจารณาความสอดคล้องระหว่างจุดมุ่งหมายของรูปแบบการสอน แนวคิด ทฤษฎีพื้นฐานและขั้นตอนการสอนของรูปแบบการสอนกับสมรรถนะที่มุ่งพัฒนา และพิจารณาว่าสามารถปรับ

หรือเพิ่มขึ้นตอนย่อย ๆ ในรูปแบบการสอน เพื่อเพิ่มหรือเน้นทักษะสำคัญของสมรรถนะได้อย่างมีประสิทธิภาพ และครอบคลุมเป้าหมาย

รูปแบบการสอนเป็นชุดของความสัมพันธ์ของความรู้ต่าง ๆ ที่อธิบายเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยรูปแบบการสอนที่นักการศึกษาพัฒนาขึ้นส่วนใหญ่มีองค์ประกอบสำคัญคือ จุดหมาย แนวคิดทฤษฎีพื้นฐาน ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ หลักในการแสดงออกของครู ระบบสังคมในการเรียน ระบบสนับสนุนรูปแบบ และผลที่เกิดกับนักเรียน โดยองค์ประกอบต้องสัมพันธ์กัน ครูผู้ใช้รูปแบบจึงต้องเข้าใจกระจ่างว่ารูปแบบการสอนต่าง ๆ ล้วนมีจุดหมายหลักต่างกัน การพัฒนาสมรรถนะนักเรียนให้บรรลุจุดหมายต้องใช้แนวคิดทฤษฎีและมีขั้นตอนการสอนที่เหมาะสมสอดคล้องกัน และทำให้เกิดผลที่นักเรียนได้ตามจุดหมาย อาทิ รูปแบบซิปปา (CIPPA) ใช้ทฤษฎี Constructivism เป็นพื้นฐาน สามารถเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงและนวัตกรรมได้ รูปแบบสะเต็มศึกษามีแนวคิดพื้นฐานให้นักเรียนเชื่อมโยงความรู้หลายวิชา ทักษะหลายด้านในการเรียนที่เน้นประสบการณ์ มีผลผลิตจากการเรียน ใช้ในชีวิตประจำวันหรือในการทำงานได้ จึงสามารถใช้รูปแบบนี้พัฒนาทักษะชีวิตและความเจริญแห่งตนได้นอกจากนี้ครูยังสามารถปรับหรือเพิ่มขึ้นตอนหรือใช้แหล่งเรียนรู้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศและดิจิทัล ทักษะอาชีพและผู้ประกอบการ ทักษะการคิดระดับสูงและนวัตกรรมได้ เป็นต้น

ขั้นตอนการดำเนินการตามแนวทางที่ 3 ใช้รูปแบบการเรียนรู้ สู่การพัฒนาสมรรถนะ

(1) ศึกษาทำความเข้าใจรูปแบบการสอนต่าง ๆ พิจารณาร่วมกับสมรรถนะที่มุ่งพัฒนาในการทำความเข้าใจรูปแบบต้องเข้าใจทั้งขั้นตอนแนวคิดพื้นฐานและหลักในการแสดงออกของครูพิจารณาว่าจะก่อให้เกิดผลกับนักเรียนเป็นทักษะหรือความสามารถต่าง ๆ ของสมรรถนะที่มุ่งพัฒนา

(2) เมื่อการออกแบบกิจกรรมการสอนอาจมีการปรับหรือเพิ่มขึ้นตอนในการฝึกทักษะหรือสมรรถนะย่อยที่เน้นการให้นักเรียนแสดงความสามารถออกมาให้เห็นผลจริง เช่น เพิ่มขึ้นตอนการประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่หรือในชีวิตจริง

(3) เนื่องจากตามรูปแบบการสอนมีความเป็นระบบแบบแผนสูง ครูจึงต้องมีเตรียมการ ทั้งสื่อ เทคโนโลยี วัสดุอุปกรณ์ เอกสาร คำถามสำคัญที่ครูใช้ รวมทั้งเครื่องมือวัด เพื่อให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปตามรูปแบบ มีประสิทธิภาพ นำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะได้

แนวทางที่ 4 สมรรถนะ เป็นฐาน เป็นฐาน ผลงานตัวบ่งชี้

การออกแบบการสอนแนวทางที่ 4 นี้ เป็นการนำสมรรถนะมาเป็นฐานในการวางแผนออกแบบการจัดการเรียนการสอน โดยการพิจารณาความสอดคล้องของสมรรถนะกับตัวชี้วัดที่สอดคล้องกันมาใช้ในการออกแบบการสอน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ทั้งเนื้อหาสาระ ทักษะและเจตคติ ค่านิยมตามที่ตัวชี้วัดกำหนด ไปพร้อมกับการพัฒนาสมรรถนะหลักที่จำเป็นต่อชีวิตของเขา วิธีการนี้เหมาะสมสำหรับครูที่ได้ทดลองนำสมรรถนะเข้ามาใช้ในการเรียนการสอน

ปกติตามแนวทางที่ 1-2 ทุกระยะหนึ่ง จะมีความมั่นใจมากขึ้น และพร้อมที่จะก้าวออกจากการสอนแบบเดิมๆ ไปสู่การสอนที่เน้นสมรรถนะอย่างเต็มตัว หรือครูที่เห็นประโยชน์ของสมรรถนะและต้องการจะออกแบบแผนการสอนของตน โดยใช้สมรรถนะเป็นตัวนำในการวางแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน แต่ขณะเดียวกัน ก็ครอบคลุมตัวชี้วัดที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนดไว้อย่างครบถ้วน

ลักษณะของแผนการจัดการเรียนการสอนแบบนี้ คือ การเขียนแผนการจัดการเรียนการสอนที่มีการบูรณาการสมรรถนะสำคัญๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ครูต้องการให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ เพื่อให้มีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เน้นให้นักเรียนได้ฝึกการประยุกต์ใช้ความรู้ฝึกทักษะ และพัฒนาคุณสมบัติต่างๆ ผ่านการปฏิบัติจริง ในสถานการณ์ต่างๆอย่างกว้างขวาง

ขั้นตอนการดำเนินการตามแนวทางที่ 4 สมรรถนะเป็นฐาน ผสานตัวบ่งชี้

(1) กำหนดสมรรถนะหลักและสมรรถนะฉลาดรู้พื้นฐานที่ต้องการพัฒนาคุณภาพนักเรียนจากหน่วยการเรียนรู้ หัวเรื่อง ประเด็นปัญหาที่กำหนด และพิจารณาความสอดคล้องของสมรรถนะที่ต้องการกับตัวชี้วัดชั้นปี สาระการเรียนรู้ ที่สอดคล้องตามรายวิชาที่หลักสูตรสถานศึกษาได้กำหนดไว้

(2) กำหนดหัวข้อ/หัวเรื่อง จากปัญหา แนวคิด จุดเน้น หรือเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตร โดยเริ่มจากแนวคิด ความรู้สำคัญที่ต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้ สร้างองค์ความรู้มีประสบการณ์ตรง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายสามารถเชื่อมโยงแนวคิดหรือความรู้นั้นๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างแท้จริง

(3) ออกแบบแผนการจัดการเรียนการสอนที่เอื้อให้นักเรียนได้เกิดประสบการณ์ตรงจากการจัดกิจกรรมที่นักเรียนได้ปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่เสริมสร้างสมรรถนะ และเป็นไปตามจุดประสงค์ที่วางไว้ โดยมีขั้นตอนย่อยดังนี้

(3.1) กำหนดหัวข้อ/หัวเรื่อง และแนวคิดสำคัญ และวิเคราะห์ว่าเกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระใดในรายวิชาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ใดมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับรายวิชาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2-3 กลุ่มสาระก็เป็นได้

ในขั้นต้น หากครูมีภาระการสอนที่แยกแต่ละรายวิชาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ และยังไม่คุ้นเคยกับการบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ การเลือกวิธีการจัดการเรียนการสอนบูรณาการภายในรายวิชาของกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันอาจง่ายกว่า แต่ถ้าครูมีประสบการณ์การบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้มาแล้วหรือมีภาระงานสอนของตนเองหลายรายวิชา การบูรณาการหลายๆกลุ่มสาระการเรียนรู้เข้าเป็นหัวข้อ/หัวเรื่องเดียวกัน จะช่วยการเรียนรู้ของนักเรียนได้เรียนรู้และพัฒนาสมรรถนะหลายด้านเป็นองค์รวม และเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายยิ่งขึ้น การสอนตามเนื้อหาสาระในหัวข้อ/หัวเรื่อง แต่ละรายวิชาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ก็จะกลมกลืนกันยิ่งขึ้นด้วย

(3.2) กำหนดขอบเขตเนื้อหาสาระ ทักษะ เจตคติ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ ในแต่ละกลุ่มสาระที่สัมพันธ์กับหัวข้อ/หัวเรื่องที่เลือกมาออกแบบการจัดการเรียนการสอน และควรพิจารณาว่า สมรรถนะหลักใด

ที่สัมพันธ์กับเนื้อหาสาระ ทักษะ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดในกลุ่มสาระการเรียนรู้ นั้น ๆ ในขั้นตอนนี้เมื่อเริ่มทำใหม่ ๆ ครูอาจต้องพิจารณากลับไปกลับมาระหว่างตัวชี้วัดชั้นปีตามหลักสูตรกับสมรรถนะหลัก แต่เมื่อชำนาญขึ้นก็จะสามารถคิดทั้งสองเรื่องไปพร้อมกันได้โดยอัตโนมัติ

(3.3) ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงสมรรถนะที่เลือกมาซึ่งสัมพันธ์กับ ขอบเขตเนื้อหา ทักษะ เจตคติ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดชั้นปีตามรายวิชาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับหัวข้อ / หัวเรื่องที่กำหนด ครูควรทำความเข้าใจให้ชัดเจนเกี่ยวกับสมรรถนะหลักและสมรรถนะย่อยที่เลือกมาว่า สมรรถนะนั้น ต้องการให้นักเรียนได้รับประสบการณ์อะไร แล้วจึงเริ่มออกแบบกิจกรรมการสอนโดยนำสมรรถนะมาเชื่อมโยงกับ กิจกรรมและงานที่ให้นักเรียนได้ปฏิบัติเพื่อให้นักเรียนบรรลุตามผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กำหนด

(3.4) กำหนดคำถามสำคัญ ที่จะใช้ในการถามนำความคิดและเชื่อมโยงประสบการณ์ ของนักเรียน เพื่อสร้างความตระหนักและให้แนวทางแก่นักเรียนในการเรียนรู้แต่ละหัวข้อย่อย โดยครูช่วยอาจถาม กระตุ้นให้นักเรียนได้ตั้งเป้าหมายในการหาคำตอบจากบทเรียนนั้น ๆ ด้วยตนเองด้วยวิธีการและสื่อสารสนเทศ ที่หลากหลาย

นอกจากนี้ เนื่องจากการสอนแบบสมรรถนะเป็นฐาน เน้นการส่งเสริมให้นักเรียนประยุกต์ใช้ ความรู้และทักษะในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตจริงอย่างหลากหลาย ครูจึงต้องกระตุ้นให้นักเรียนกล้าลอง และ เปิดโอกาสให้นักเรียนใช้ความรู้และทักษะของตน ในการลงมือปฏิบัติจริงจากสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ตนยังไม่คุ้นเคย หรือมั่นใจ โดยรับฟังและพร้อมให้ข้อคิดและคำแนะนำเพิ่มเติม โดยไม่ด่วนตัดสินหรือบอกว่าผิด คิดไม่เป็น จึงเห็นได้ว่า การสอนแบบสมรรถนะเป็นฐาน ซึ่งเน้นให้นักเรียนได้ใช้ความรู้และทักษะตามที่กำหนดไว้ใน ตัวชี้วัดชั้นปีของหลักสูตร ในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างหลากหลายนั้น มีความสัมพันธ์กับทักษะการคิดและ การทำงานร่วมกันที่เป็นการส่งเสริมสมรรถนะนักเรียนอยู่ตลอดเวลา

(3.5) วางแผนการวัดผลประเมินผล โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เมื่อนักเรียนสามารถปฏิบัติได้ แสดงว่ามีรู้ความสามารถหรือมีการเรียนรู้เรื่องนั้นแล้ว โดย ให้สอดคล้องและตอบรับจุดประสงค์เชิงสมรรถนะและผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ตั้งแต่ต้น โดยวางแผน ให้มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้หลายด้านและนักเรียนได้แสดงสมรรถนะที่หลากหลาย เป็นงาน ที่ชัดเจน ยืดหยุ่นได้ สามารถทำได้หลายวิธี และอยู่ในความสนใจของนักเรียน ซึ่งครูควรระบุเงื่อนไขความสำเร็จของ งานอย่างชัดเจน เพื่อให้เอื้อต่อการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ที่ใช้สมรรถนะเป็นฐานและสัมพันธ์กับตัวชี้วัด ชั้นปีที่ครูได้วิเคราะห์ความสอดคล้องไว้

แนวทางที่ 5 บูรณาการ ผสานหลาย สมรรถนะ

แนวทางที่ 5 เป็นการสอนโดยนำสมรรถนะเป็นตัวตั้ง และวิเคราะห์ตัวชี้วัดชั้นปีที่เกี่ยวข้อง แล้วออกแบบการสอนที่มีลักษณะเป็นหน่วยบูรณาการที่ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติที่เหมาะสมตามช่วงวัยและเห็นความสัมพันธ์ระหว่างวิชา/กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ

การบูรณาการ เป็นการจัดการเรียนรู้แบบองค์รวมที่นำสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในชีวิต สังคม และโลก เช่น สถานการณ์ ประเด็นสำคัญในสังคม ปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับนักเรียนมาเชื่อมโยงกับเนื้อหา ทักษะ และเจตคติในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทนักเรียน โดยนักเรียนสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้และประยุกต์ใช้กับประสบการณ์ในชีวิต สร้างประสบการณ์ ความรู้และความสามารถ เพื่อให้เกิดสมรรถนะในความฉลาดรู้พื้นฐาน และสมรรถนะหลักทั้ง 7 สมรรถนะ และสามารถนำไปใช้ได้จริงในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างมีความสุขและเป็นพลเมืองไทยผู้ใส่ใจสังคม การสอนแบบบูรณาการจึงเป็นแนวทางการสอน ที่สอดคล้องกับปรัชญาการสอนแบบสมรรถนะเป็นฐานมากที่สุด

ขั้นตอนการดำเนินการตามแนวทางที่ 5 บูรณาการผสานหลายสมรรถนะ

- (1) ทบทวนสมรรถนะ และวิเคราะห์เนื้อหาสาระ ความรู้ ทักษะที่กำหนดเป็นตัวชี้วัดชั้นปีของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ
- (2) กำหนดหน่วยการเรียนรู้ ที่สามารถสร้างความเชื่อมโยงกับเนื้อหาการเรียนรู้ที่สัมพันธ์และน่าสนใจเหมาะสมกับวัยของนักเรียน หรือเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่เป็นภูมิปัญญา วิธีการคัดเลือกหน่วยการเรียนรู้สามารถทำได้หลายวิธี เช่น
  - (2.1) เริ่มจากสิ่งที่น่าสนใจหรือสิ่งที่สามารถกระตุ้นให้สนใจได้ง่าย
  - (2.2) เริ่มจากปัญหาที่พบในนักเรียน ในโรงเรียน ในสังคม และออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่เอื้อให้นักเรียนได้เกิดประสบการณ์จากกิจกรรมที่ครูออกแบบและเป็นไปตามจุดประสงค์ที่วางไว้
  - (2.3) เริ่มจากปัญหาสังคม ประเด็นทางสังคม เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ในระดับโรงเรียน ระดับชุมชน ระดับชาติ หรือระดับโลก
  - (2.4) เริ่มจากแนวคิด (Concept) สำคัญที่ต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้ สร้างองค์ความรู้ และนำแนวคิดนั้นไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน
- (3) กำหนดแนวคิดและคำถามสำคัญให้สอดคล้องกับแนวคิด เนื้อหา และตั้งคำถามที่โต้แย้งได้เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์จากสถานการณ์/ประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง
- (4) กำหนดขอบเขตเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ทักษะ เจตคติ ที่เป็นตัวชี้วัดชั้นปีแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ และการประเมินผล
- (5) กำหนดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยนำสมรรถนะมาเชื่อมโยงกับกิจกรรมที่จัดให้นักเรียนเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์

ในการวางแผนนั้น เนื่องจากครุ้มักคิดถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ของการจัดการเรียนการสอนไปพร้อมๆ กัน โดยคำนึงถึงนักเรียน สื่อ ทรัพยากรที่มีอยู่บริบทของตน การเรียงลำดับการออกแบบแผนการจัดการเรียน การสอน จึงอาจสลับหรือยืดหยุ่นได้ตามความถนัดของครู สื่อที่มีและบริบทของโรงเรียน

(6) ดำเนินการจัดการเรียนการสอนและนำข้อมูล ข้อเสนอแนะจากการสอนมาประเมิน เพื่อปรับปรุง พัฒนาแผนการสอนระหว่างทำการสอนและปรับปรุงหลังการสอน เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นหรือพัฒนา สมรรถนะได้มากขึ้น

การสอนแบบบูรณาการนี้ เป็นแนวทางการสอนที่ให้ความสำคัญกับความสนใจ และความต้องการจำเป็น ของนักเรียนในชีวิตจริงเป็นสิ่งสำคัญ จึงอาจมีการปรับ เพิ่มหรือลด เนื้อหาสาระ กิจกรรม สื่อ และวิธีการวัดผล ประเมินผล หลังจากสอนไปสักระยะ ซึ่งครูสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม

แนวทางที่ 6 สมรรถนะชีวิต ในกิจวัตร ประจำวัน

สมรรถนะชีวิตในกิจวัตรประจำวัน เป็นการสร้างสรรค์การเรียนรู้อย่าง สอดคล้องสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตประจำวันปกติของนักเรียนและสอดคล้อง กิจกรรมต่างๆ ที่นักเรียนจะต้องเผชิญในสถานศึกษา บ้าน และชุมชน ตาม บริบทของนักเรียน โดยสามารถจัดเป็นการเรียนรู้ที่นักเรียนได้เรียนรู้และพัฒนา อย่างเป็นขั้นตอน ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบอย่างเป็นทางการ และการพัฒนาตามธรรมชาติ นับเป็นการฝึกพัฒนาสมรรถนะในสถานการณ์

ในชีวิตประจำวันในลักษณะต่าง ๆ 3 ประการ ประกอบด้วย

1. กิจกรรมเสริมหลักสูตร (Co-Curriculum Activities) เป็นกิจกรรมที่กำหนดเป็นส่วนหนึ่งของ หลักสูตร มีการออกแบบโครงสร้างของกิจกรรม การดำเนินการ และการประเมินผลความร่วมมือกิจกรรม และนับเป็นหนึ่งในหลักสูตร ได้แก่ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมชุมนุม/ชมรม กิจกรรมลูกเสือ/ยุวกาชาด กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

2. กิจกรรมพิเศษ (Extra-Curriculum Activities) เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนจัดเป็นวาระตามเหตุการณ์ เทศกาล และโอกาส ที่สถานศึกษาจัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์หรือได้พัฒนาสมรรถนะหลัก ได้แก่ การทัศนศึกษา การร่วมกิจกรรมในชุมชน การเชิญวิทยากรมาบรรยาย การชมภาพยนตร์ การทำงานหรือ เรียนรู้จากวิทยากรที่เป็นภูมิปัญญาในท้องถิ่น การฝึกงานในสถานประกอบการหรือชุมชน

3. หลักสูตรแฝง (Hidden Curriculum) การออกแบบสิ่งแวดล้อมทั้งทางกายภาพในสถานศึกษา และ แบบอย่างการมีปฏิสัมพันธ์เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้และพัฒนาสมรรถนะหลัก รวมทั้งความสัมพันธ์บ้านและ ชุมชน ได้แก่ แบบอย่างของการเป็นผู้พัฒนาสมรรถนะ สภาพแวดล้อมเอื้อให้เกิดการพัฒนาสมรรถนะ

ขั้นตอนการดำเนินการตามแนวทางที่ 6 สมรรถนะชีวิตในกิจวัตรประจำวัน

- (1) ศึกษากรอบสมรรถนะหลักของนักเรียน
- (2) วิเคราะห์กิจกรรมในชีวิตประจำวันของของนักเรียนทั้งที่เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมพิเศษ และหลักสูตรแฝง เพื่อกำหนดประเด็นที่สามารถจัดให้เป็นจุดเน้นให้นักเรียนได้พัฒนาสมรรถนะ
- (3) คัดเลือกกิจกรรมสำคัญหรือเงื่อนไขในกิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมพิเศษ และหลักสูตรแฝง ที่สถานศึกษาใช้เป็นสถานการณ์หรืองานที่เอื้อให้นักเรียนได้พัฒนาสมรรถนะ
- (4) ออกแบบแนวทางการพัฒนาโดยขยายรายละเอียดงานและการปฏิบัติกิจกรรมในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่หลากหลายให้นักเรียนได้เรียนรู้หรือพัฒนาอย่างเป็นระบบขั้นตอน แล้วกำหนดแนวทางดำเนินการเพื่อให้ผู้รับผิดชอบและผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีแนวทางการดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน
- (5) กำหนดแนวทางการประเมินสมรรถนะหลักของนักเรียนในแนวทางสมรรถนะชีวิตในกิจวัตรประจำวัน โดยเป็นการประเมินแบบไม่เป็นทางการหรือการประเมินสภาพจริง เช่น การสะท้อนการเรียนรู้ การเขียนบันทึกประจำวัน การสะท้อนจากมุมมองหรือความคิดเห็นของเพื่อน ครู และผู้ที่เกี่ยวข้อง (การประเมิน 360 องศา)

แนวทางที่ 7 การเรียนรู้ สมรรถนะแบบ ผสมผสาน

การออกแบบการสอนแนวทางที่ 7 นี้ เป็นการสร้างสรรค์การเรียนรู้สมรรถนะในหลากหลายรูปแบบผสมผสานกัน (Hybrid Competency Learning) โดยการพิจารณาในบริบทของที่บ้านและโรงเรียน ความพร้อมของนักเรียน ผู้ปกครอง และครูผู้สอน มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์และเหตุการณ์ในชีวิตจริง เป็นการออกแบบภายใต้ข้อจำกัดที่ต้องมีความยืดหยุ่นและยังคงทำให้เกิดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาสมรรถนะของนักเรียน โดยให้ความสำคัญกับการบูรณาการเรียนรู้ในสถานการณ์ที่มีความเหมาะสม และสามารถผสมผสานวิธีการเรียนการสอนได้หลากหลาย การใช้นี้ในการส่งเสริมสมรรถนะนักเรียนจะทำให้ครูเปลี่ยนมุมมองและสามารถออกแบบการเรียนรู้ในสถานการณ์ใหม่ ภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ และมีความสัมพันธ์กับบริบทและชีวิตจริงของนักเรียน ทั้งที่บ้านและโรงเรียน เกิดเป็นสมรรถนะที่มีฐานของความเป็นจริงในชีวิตประจำวัน

ขั้นตอนการดำเนินการตามแนวทางที่ 7 การเรียนรู้สมรรถนะแบบผสมผสาน

- (1) ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่มีความเป็นไปได้ เมื่อเกิดสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น
  - (1.1) การสอนแบบ On Site คือให้มาเรียนในโรงเรียนได้ตามปกติ แต่ยังคงต้องปฏิบัติตามมาตรการการเฝ้าระวังและเว้นระยะห่างทางสังคม
  - (1.2) การสอนแบบ On Air คือการให้นักเรียนศึกษาผ่าน DLTV ทั้งรายการที่ออกตามตารางและรายการที่ดูย้อนหลังโดยใช้โรงเรียนวังไกลกังวลเป็นฐานในการจัดการเรียนการสอน

(1.3) การสอนแบบ Online ให้ครูเป็นผู้จัดการเรียนการสอน ผ่านเครื่องมือที่ทางโรงเรียนกระจาย ไปสู่นักเรียน

(1.4) การสอนแบบ On Demand เป็นการใช้งานผ่านแอปพลิเคชันต่างๆ ที่ครูกับนักเรียนใช้ร่วมกัน

(1.5) การสอนแบบ On Hand คือการจัดวัสดุ อุปกรณ์ ใบงาน แบบเรียน ให้กับนักเรียน โดยครูเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้หรือให้ผู้ปกครองทำหน้าที่เป็นครูคอยช่วยเหลือ

(2) สำรวจความพร้อมและบริบทของที่บ้านและโรงเรียน พร้อมเลือกแนวทางการจัดการเรียน การสอนที่มีความเป็นไปได้และความเหมาะสม

(3) ศึกษากรอบสมรรถนะหลักของนักเรียน กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้

(4) กำหนดบทเรียน กิจกรรมการเรียนรู้ พื้นที่การเรียนรู้ และสิ่งสนับสนุนในการเรียนรู้และพัฒนา สมรรถนะของนักเรียน

(5) วิเคราะห์สถานการณ์จริงตามบริบทที่บ้านและโรงเรียน เพื่อกำหนดประเด็นที่สามารถจัดให้เป็น จุดเน้นให้นักเรียนได้พัฒนาความฉลาดรู้พื้นฐาน (Competencies in Basic Literacy) และสมรรถนะหลัก 7 สมรรถนะ (Core Competency)

(6) ออกแบบแนวทางการพัฒนานักเรียนร่วมกันระหว่างบ้านและโรงเรียน โดยกำหนดผลลัพธ์ การเรียนรู้ที่ต้องการ และจัดให้มีความยืดหยุ่นในวิธีการ และเวลาที่ใช้ในการดำเนินการแต่ละกิจกรรม

(7) กำหนดแนวทางการประเมินสมรรถนะหลักของนักเรียนในแนวทางที่มีความหลากหลาย ตามสภาพจริงโดยเป็นการประเมิน ร่วมกันระหว่างบ้านและโรงเรียน โดยอาจเป็นการสะท้อนการเรียนรู้ การเขียนบันทึกประจำวัน การสะท้อนจากมุมมองหรือความคิดเห็นของผู้ปกครอง ครู หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง

แนวทางที่ 8 การเรียนการสอนฐานสมรรถนะ เพื่อร่วมกันพัฒนาสมรรถนะนักเรียนทั้งโรงเรียน โดยใช้ประเด็นการเรียนรู้ ร่วมกัน (Whole - School Learning)

การส่งเสริมสมรรถนะหลักของนักเรียนสามารถทำได้ทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียน นอกโรงเรียน ที่บ้าน ในชุมชน อีกทั้งผ่านการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน โดยการเรียนรู้จากเรื่องราว/ประเด็น/เนื้อหา/ ต้นทุน ของโรงเรียนหรือชุมชน / บทเรียนที่มีความหมายร่วมกันที่เป็นจุดเน้นสำคัญของโรงเรียน และนำสู่การพัฒนา นักเรียนทั้งโรงเรียน (Whole - School) โดยการกำหนดสมรรถนะที่จะพัฒนา ออกแบบสาระการเรียนรู้ และ งานการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียนทุกชั้น ทุกกลุ่ม ตามลักษณะพื้นฐานความรู้ที่มีระดับพัฒนาการ และ ประเด็นที่เป็นความสนใจทั้งรายบุคคล รายกลุ่ม และชั้นเรียน

การใช้แนวทางนี้ในการส่งเสริมสมรรถนะจะทำให้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องเดียวกัน แต่ต่างกันในระดับย่อย และความลุ่มลึกในสิ่งที่เรียน ส่งผลต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งปันประสบการณ์ระหว่างกัน เกิดการเรียนรู้เชิงลึกที่สำคัญคือสามารถเชื่อมโยงความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่ได้เรียนรู้ไปใช้ได้จริงผ่านสถานการณ์หลากหลายทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียน และชีวิตจริง ช่วยปลูกฝังสมรรถนะสำคัญต่อการดำรงชีวิตประจำวัน ให้เกิดขึ้นอย่างยั่งยืน

ขั้นตอนการดำเนินการตามแนวทางที่ 8 การเรียนการสอนฐานสมรรถนะเพื่อร่วมกันพัฒนาสมรรถนะนักเรียนทั้งโรงเรียน โดยใช้ประเด็นการเรียนรู้ร่วมกัน (Whole - School Learning)

(1) ศึกษากรอบสมรรถนะหลักของนักเรียน

(2) สำรวจสิ่งที่เป็นประเด็นร่วมที่เป็นจุดเน้นสำคัญของโรงเรียน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกส่วนมีส่วนร่วมในการคัดเลือก

(3) กำหนด บทเรียน/หน่วยการเรียนรู้ย่อย สำหรับนักเรียนแต่ละชั้น แต่ละกลุ่ม ตลอดจนกิจกรรม/งานการเรียนรู้ที่ทุกกลุ่มเรียนรู้ร่วมกัน และกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

(4) ร่วมกันออกแบบบทเรียน/หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่มีลักษณะบูรณาการ สำหรับนักเรียนแต่ละชั้น แต่ละกลุ่ม โดยเน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้เชิงรุก ผ่านรูปแบบการเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียน นอกโรงเรียน ที่บ้าน ในชุมชน อีกทั้งผ่านการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน กิจกรรมชุมนุม ชมรม กิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกับประเด็นร่วมที่กำหนด โดยแต่ละบทเรียน/หน่วยการเรียนรู้ย่อย กำหนดรายละเอียด เกี่ยวกับ จุดเน้น สาระสำคัญ สมรรถนะที่ต้องการพัฒนา ผลลัพธ์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กลยุทธ์/หลักการการจัดการเรียนรู้ งานการเรียนรู้ และแนวทางการวัดและประเมินผล

(5) ผู้เกี่ยวข้อง ทั้งครูผู้สอนรายวิชาต่าง ๆ ผู้ปกครอง และผู้รู้ในชุมชนร่วมกันพัฒนาสมรรถนะนักเรียน วัดและประเมินผลสมรรถนะ ซ่อมเสริม เต็มเต็ม ร่วมกันถอดบทเรียน และนำข้อมูลมาปรับปรุงพัฒนางาน

จากแนวทางการพัฒนาสมรรถนะนักเรียนทั้ง 8 แนวทางข้างต้น ผู้สอนสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับบทเรียน จุดประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ ความพร้อมของผู้สอน ลักษณะนักเรียนและบริบทรอบตัว ซึ่งอาจจะเลือกแนวทางใดแนวทางหนึ่ง หรือหลายแนวทางก็ได้ โดยแนวทางสำคัญที่สามารถนำมาใช้แล้วเกิดผลชัดเจนเป็นรูปธรรมคือ แนวทางที่ 5, 6, 7 และ 8 ซึ่งเอื้อต่อการเกิดสมรรถนะของนักเรียนมากกว่าแนวทางอื่นๆ ถ้าหากโรงเรียนได้จัดให้ผู้สอนได้มีโอกาสร่วมกันออกแบบและเตรียมการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน มีโอกาสเรียนรู้ร่วมกันในระหว่างการจัดการเรียนรู้และนำข้อมูลมาใช้ในการปรับเปลี่ยนวิธีการ/แนวทางการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมนอกจากจะทำให้ให้นักเรียนได้พัฒนาสมรรถนะตามเป้าหมายแล้ว ผู้สอนจะมีโอกาสพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงสมรรถนะด้วย

ส่วน 3

หลักการพื้นฐาน
และแนวทางการ
จัดการเรียนรู้
เชิงรุก

ส่วน 3 แนวทางการออกแบบ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ในส่วนของแนวทางการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้แบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 มิติได้แก่ แนวทางการทำงานของครู และแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยได้ทำการถอดบทเรียนช่วงระยะเวลา 3 ปี แห่งการทำงานและพัฒนางาน โดยในแนวทางการทำงานของครูนั้นแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ระยะต้นกล้า ซึ่งเป็นช่วงปีแรกของการดำเนินงาน เป็นระยะแห่งการเตรียมความพร้อมสำหรับครูผู้สอน ปีที่สองคือระยะผลิดอก ซึ่งเป็นช่วงเวลาของการพัฒนาและการดำเนินการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ส่วนปีที่สามคือระยะออกผลซึ่งเป็นการเผยแพร่กระบวนการและการขยายผลไปสู่โรงเรียนเครือข่าย โดยรายละเอียดในแต่ละระยะมีดังนี้

แนวทางการทำงานของครู

วิธีการทำงาน/แนวทางพัฒนาครู

เมื่อผู้บริหารได้กำหนดนโยบายให้ครูได้พัฒนาและจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ GPAS 5 Steps เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมเป็นนวัตกรรมในสังคมอนาคต และได้กำหนดเป็นแผนปฏิบัติการของโรงเรียน ทั้งนี้ได้มีการดำเนินการวางระบบการทำงานในการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง โดยมีเส้นทางในการพัฒนา ดังนี้

ระยะต้นกล้า ในปีแรกของการดำเนินงาน : การเตรียมความพร้อมสำหรับครูผู้สอน

ครูผู้สอนเป็นกลไกในการขับเคลื่อนที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ต้องมีการเตรียมความพร้อมก่อนการนำไปใช้จริง โรงเรียนจึงได้มีการให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมของครูผู้สอน ซึ่งจะได้รับการพัฒนาในด้านต่างๆ ดังนี้

1) การเตรียมด้านการปรับกรอบความคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) โรงเรียนได้มีการพูดคุยเพื่อปรับกรอบความคิดของครู ให้เปิดใจในการรับนวัตกรรมใหม่ที่จะเข้ามา โดยชี้ให้เห็นความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงในครั้งนี้ โดยผู้บริหารมีการสร้างทีมเพื่อขับเคลื่อนการทำงาน ตั้งแต่ระดับของการปรับกรอบความคิดเพื่อเตรียมการสำหรับการเริ่มต้นไปด้วยกัน

2) การเตรียมด้านความรู้ ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและกระบวนการเรียนรู้ GPAS 5 Steps โดยครูผู้สอนได้รับการพัฒนาเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ GPAS 5 Steps ผ่านการอบรมจากผู้อำนวยการ และวิทยากรผู้มีความเชี่ยวชาญ โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน ได้แก่

G = Gathering : การรวบรวมและเลือกข้อมูล

P = Processing : การจัดกระทำข้อมูล

A = Applying : การประยุกต์ใช้ความรู้

A1 = Applying and Constructing the Knowledge :
ขั้นปฏิบัติและสรุปความรู้หลังการปฏิบัติ

A2 = Applying the Communication Skill : ขั้นสื่อสารและนำเสนอ

S = Self – Regulating : การกำกับตนเอง หรือการเรียนรู้ได้เอง

โดยในการจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ อย่างตื่นตัว ทั้งทางร่างกาย (Physically Active) การคิดและสติปัญญา (Intellectually Active) อารมณ์ และจิตใจ (Emotionally Active) และทางสังคม (Socially Active) กระบวนการ GPAS เป็นขั้นตอนและจุดเน้นในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง จากนั้นนำไปใช้ในการปฏิบัติจริง ใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ สิ่งที่ได้จากกระบวนการเหล่านี้ จะตกผลึกภายในตัวของผู้เรียน จะกลายเป็นตัวตนเป็นบุคลิกภาพของผู้เรียน และสะท้อนออกมาในภาระงานหรือการปฏิบัติที่ครูมอบหมายจะส่งผลให้นักเรียน เกิดการเรียนรู้ดีขึ้น

3) การเตรียมครูด้านทักษะการเป็นผู้ชี้แนะ (Coach) และการเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) โดยการพัฒนาให้ครูเป็นผู้ชี้แนะและเป็นผู้อำนวยความสะดวก หรือผู้สนับสนุน การเรียนรู้ ทำหน้าที่คอยจัดเตรียมอุปกรณ์ และเครื่องมือต่างๆ เพื่อให้การจัดกิจกรรมนั้นๆ ดำเนินไปได้ คอยส่งเสริมวิธีการเรียนรู้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง คอยชี้แนะ และสะท้อนผลระหว่างทางจนนักเรียนเกิดการเรียนรู้ ทำได้ด้วยตนเองจนสำเร็จ

ระยะผลิดอก : การดำเนินการออกแบบการจัดการเรียนรู้

โรงเรียนได้กำหนดเป็นนโยบายในภาพรวมในทุกระดับชั้น ตั้งแต่ระดับอนุบาล – มัธยมศึกษาตอนปลาย ทำให้ครูมองเห็นภาพเป้าหมายในการพัฒนาได้ชัดเจนและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน รวมถึงมีการดำเนินการที่สนับสนุนให้การดำเนินการออกแบบการเรียนรู้เป็นไปอย่างเป็นระบบได้ ดังนี้

1) ครูผู้สอนในแต่ละสาระการเรียนรู้ ได้ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ GPAS 5 Steps เป็นตัวตั้ง ซึ่งครูสามารถเชื่อมโยงการสอนตามรูปแบบและวิธีการเดิมมาสู่กระบวนการ GPAS 5 Steps เช่น ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ปรับรูปแบบการเรียนรู้มาจาก 5E ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ปรับปรุงแบบการเรียนรู้มาจาก Open Approach กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ปรับรูปแบบการเรียนรู้มาจาก WPPW ซึ่งครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีความเห็นพ้องว่า ในรูปแบบการเรียนรู้ที่เคยใช้อยู่ นั้นสามารถปรับมาสู่การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ GPAS 5 Step ได้เป็นอย่างดี ทั้งยังช่วยให้สามารถจัดระบบความคิดของครูได้อีกด้วย

2) ผู้บริหารให้ความสำคัญและกำกับติดตามในรายละเอียดของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง GPAS 5 Step โดยเมื่อคณะครูได้ออกแบบการจัดการเรียนรู้แล้วและได้เสนอแผนการจัดการเรียนรู้ต่อผู้อำนวยการ ผู้อำนวยการจะอ่านและให้คำแนะนำในทุกแผนการจัดการเรียนรู้และส่งกลับให้ครูแก้ไข และยังจัดให้มีทีมผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นทีมช่วยโค้ชและสนับสนุน ให้คำแนะนำกับคณะครู สร้างความเชื่อมั่นให้ครูผู้สอนก่อนนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้จริง ทั้งนี้เมื่อมีบุคลากรเข้าใหม่ ผู้อำนวยการจะทำหน้าที่เป็นผู้ให้ความรู้เรื่อง GPAS 5 Step เบื้องต้นด้วยตนเองก่อนที่จะให้เข้าทำงานในระบบต่อไป

3) โรงเรียนให้การสนับสนุนด้านสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ สื่อประกอบการสอน อุปกรณ์เทคโนโลยี รวมถึงเครื่องมือด้านเทคนิคกระบวนการ เช่น นวัตกรรมการฝึกคิด Thinking Map เพื่อช่วยให้ครูสามารถนำเครื่องมือมาใช้ในการออกแบบแต่ละขั้นตอนได้อย่างลึกซึ้งและเชี่ยวชาญมากยิ่งขึ้น

ระยะออกผล : การเผยแพร่กระบวนการและการขยายผล

โรงเรียนสร้างระบบให้เกิดความยั่งยืนในการใช้นวัตกรรม มีการเสริมปัจจัยที่จะช่วยสนับสนุน และมีการสร้างกระบวนการในการเรียนรู้ร่วมกันทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ได้แก่

1) โรงเรียนให้การสนับสนุนให้ครูจัดการเรียนรู้โดยจัดโครงการประกวดแผนการจัดการเรียนรู้ GPAS 5 Step เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ สร้างครุต้นแบบ ประกวดสื่อการเรียนรู้และผลงานนวัตกรรมที่เกิดจากกระบวนการ รวมถึงกำลังมีโครงการเขียนบันทึกเรื่องเล่าความสำเร็จของครูแต่ละคน เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้ครูจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2) โรงเรียนใช้กระบวนการทำงานแบบชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (Professional Learning Community) ในการทำงานร่วมกัน ทั้งแบบเป็นทางการซึ่งกำหนดรูปแบบการประชุมตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ และแบบไม่เป็นทางการ คือการที่ครูจับกลุ่มเองตามหน่วยการเรียนรู้ที่จะบูรณาการร่วมกัน

3) โรงเรียนใช้กระบวนการทำงานแบบชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (Professional Learning Community) ในการทำงานบริการทางวิชาการและเครือข่ายการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน โดยผ่านกระบวนการวิจัยและพัฒนา ทำงานร่วมกับโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการอีก 70 โรงเรียน ในรูปแบบ “ห่วงโซ่แห่งคุณค่า (Value Chain)” ซึ่งเป็นรูปแบบที่มีหลักการ วัตถุประสงค์ เงื่อนไขสู่ความสำเร็จ ซึ่งประกอบด้วย 3 ระยะ คือระยะต้นน้ำ : เสริมสร้างปัญญา ระยะกลางน้ำ : พัฒนาบทเรียน ระยะปลายน้ำ : แลกเปลี่ยนเรียนรู้สู่ความยั่งยืน ซึ่งรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการสอนของครูมืออาชีพที่เน้น Active Learning แบบ GPAS 5 Steps เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้มีความพร้อมเป็นนวัตกรรมในสังคม

ภาพที่ 6 แสดงกระบวนการทำงานแบบชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนได้ยึดกระบวนการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Step เป็นฐานในการขับเคลื่อน โดยได้ดำเนินการใน 2 ลักษณะ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกตามกลุ่มสาระวิชา การจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบข้ามศาสตร์วิชา โดยมีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้เชิงรุกตามกลุ่มสาระวิชา

การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ GPAS 5 Step มีการกำหนดขั้นตอนในการดำเนินการอย่างชัดเจนว่าในแต่ละขั้นครูจะจัดการเรียนรู้ในรูปแบบหรือลักษณะใด โดยในแต่ละขั้นสามารถเลือกวิธีการ กลยุทธ์ เทคนิควิธีสอนต่าง ๆ มาเสริมให้การจัดการเรียนรู้ในขั้นนั้น ๆ มีความน่าสนใจและเป็นไปตามวัตถุประสงค์มากยิ่งขึ้น เช่น Mapping, Gamify, Think-Pair-Share, Gallery walk, นิทาน การปฏิบัติจริง กระบวนการกลุ่ม, คำถามกระตุ้นการคิด หรือ Story telling เป็นต้น โดยมีการดำเนินการในรายละเอียด ดังนี้

ขั้นที่ 1 G = Gathering : การรวบรวมและเลือกข้อมูล

โดยในขั้นนี้ เป็นขั้นของการเริ่มต้นในการสืบค้นข้อมูล รวบรวม และคัดเลือกข้อมูลที่มีความหลากหลาย ตัวอย่างเช่น

แผนการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ ชั้น ป.1 หน่วยการเรียนรู้ เรื่องการบวกจำนวนสองจำนวนที่ผลบวกไม่เกิน 10 เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก ซึ่งต้องการให้ผู้เรียนสามารถแก้โจทย์ปัญหาการบวก ซึ่งอาจใช้กระบวนการแก้โจทย์ปัญหา 4 ขั้น คือ ทำความเข้าใจโจทย์ วางแผน ลงมือทำ และตรวจสอบ สามารถนำการแก้โจทย์ปัญหาการบวกไปใช้ในการแก้ปัญหาการบวกจำนวนต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้ โดยในขั้นนี้ ครูเลือกใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลผ่านคำถามกระตุ้นความคิด ได้แก่

- นักเรียนทบทวน เรื่อง ความหมายของการบวก โดยใช้เกมลูกโป่งบ่งบอกตัวตน ให้นักเรียนเลือกลูกโป่งที่บอกถึงความหมายของการบวกลงในกระถางให้ถูกต้อง
- ชั้นเข้าสู่บทเรียน ครูเล่าสถานการณ์ “ในวันหยุดสุดสัปดาห์ที่ผ่านมา นักเรียนชั้น ป.1 ได้ไปเล่นที่สนามเด็กเล่นด้วยกัน ซึ่งในสนามเด็กเล่นมีเครื่องเล่นหลายชนิด นักเรียนแต่ละกลุ่มก็เลือกเครื่องเล่นแตกต่างกันไป” จากนั้นนักเรียนครูใช้คำถามกระตุ้นความคิดนักเรียน ดังนี้

Q1 : นักเรียนสังเกตเห็นอะไรบ้าง

Q2 : นักเรียนเล่นในกระบะทรายมีกี่คน

Q3 : นักเรียนเล่นนอกกระบะทรายมีกี่คน

Q4 : รวมนักเรียนมีทั้งหมดกี่คน

Q5 : นักเรียนมีวิธีการหาคำตอบอย่างไร

ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการตื่นตัวด้านสติปัญญา (Intellectually Active) โดยการยกสถานการณ์ เหตุการณ์ ชวนคิด พิจารณา และไตร่ตรองถึงความรู้ที่แฝงอยู่ และพัฒนากระบวนการคิดไปพร้อมๆ กับคำถามชวนคิดที่สร้างขึ้น

ขั้นที่ 2 P = Processing : การจัดกระทำข้อมูล

เป็นขั้นตอนในการนำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 ที่รวบรวมได้มาจัดกระทำด้วยกระบวนการที่หลากหลายเป็นขั้นตอนการออกแบบ/วางแผนเพื่อรวบรวมข้อมูล สารสนเทศ จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อการออกแบบข้อมูลด้วยตัวผู้เรียนเอง

ตัวอย่างเช่น

แผนการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ ชั้น ป.1 หน่วยการเรียนรู้ เรื่องการบวกจำนวนสองจำนวนที่ผลบวกไม่เกิน 10 เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก

1. ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก โดยนักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น ดังนี้

(1) นักเรียนร่วมกันพิจารณาภาพสถานการณ์ที่สนามเด็กเล่น โดยครูใช้คำถามกระตุ้นความคิดนักเรียน ดังนี้

Q6 : นักเรียนสังเกตเห็นอะไรบ้าง แนวคำตอบ: เด็กกำลังเล่นเครื่องเล่นและกระบะทราย จากนั้นครูนำเสนอแถบข้อความให้นักเรียนได้ร่วมกันพิจารณา

“เด็กเล่นในกระบะทราย 3 คน เล่นนอกกระบะทราย 5 คน รวมมีเด็กทั้งหมดกี่คน”

Q 7: ปัญหาที่เป็นสถานการณ์ หรือเรื่องราวซึ่งต้องการคำตอบ เราเรียกว่าอะไร แนวคำตอบ: โจทย์ปัญหา

Q8 : จากโจทย์เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร แนวคำตอบ: จำนวนเด็กที่เล่นในสนามเด็กเล่นทั้งหมด

Q9 : เด็กเล่นในกระบะทรายมีกี่คน แนวคำตอบ: 3 คน

Q10 : เด็กเล่นนอกกระบะทรายมีกี่คน แนวคำตอบ: 5 คน

Q11 : โจทย์ถามอะไร แนวคำตอบ: รวมมีเด็กทั้งหมดกี่คน

Q12 : จำนวนของกลุ่มเด็กทั้งหมด มากขึ้นหรือลดลง: เพิ่มขึ้น

Q13 : ต้องใช้วิธีใดในการหาคำตอบ แนวคำตอบ: การบวก

Q14 : เขียนเป็นประโยคสัญลักษณ์ได้อย่างไร

ผู้แทนนักเรียน 1 คน ออกมาเขียนบนกระดาน ดังนี้ $3 + 5 = \square$

Q15 : รวมมีเด็กทั้งหมดกี่คน

ผู้แทนนักเรียน 2 คน ออกมาหาคำตอบและเขียนคำตอบบนกระดาน คือ $3 + 5 = 8$

ตอบ มีเด็กทั้งหมด 8 คน

Q16 : คำตอบที่ได้สมเหตุสมผลหรือไม่

แนวคำตอบ : สมเหตุสมผล เพราะจำนวนของกลุ่มใหม่มีจำนวนเด็กมากกว่าจำนวนกลุ่มเดิม และเมื่อนำ 5 มาลบออกจากคำตอบคือ 8 ก็จะเท่ากับ 3

Q17 : ถ้าใช้การลบ จะได้คำตอบเท่าไร

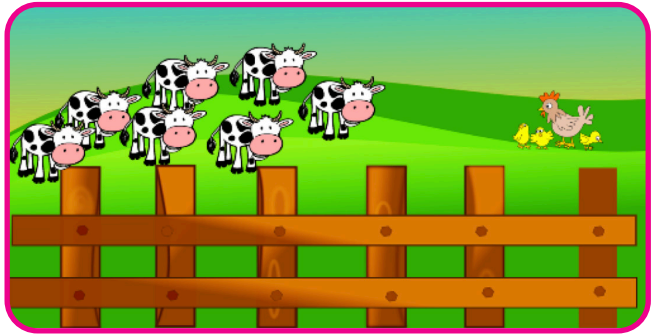
ผู้แทนนักเรียน 1 คน ออกมาหาคำตอบและเขียนคำตอบบนกระดาน คือ $5 - 3 = 2$

Q18 : คำตอบที่ได้สมเหตุสมผลหรือไม่

แนวคำตอบ : ไม่สมเหตุสมผล เพราะจำนวนของกลุ่มใหม่มีจำนวนลดลง

2. นักเรียนฝึกทักษะการวิเคราะห์ โจทย์ปัญหาและหาคำตอบ โดยร่วมกันสังเกต ภาพสถานการณ์ จากนั้นร่วมกันสร้าง สถานการณ์การบวก ผู้แทนครึ่งละ 2 คน ออก มาบอกส่วนที่โจทย์กำหนดให้ และส่วนที่โจทย์ ถูถามด้วยวาจา แล้วเขียนคำตอบบนกระดาน โดยมีนักเรียนและครูร่วมกันตรวจสอบ ความถูกต้อง ดำเนินกิจกรรมนี้อีก 1 - 2 ครั้ง ตัวอย่างภาพสถานการณ์ ดังนี้

(1) ภาพฟาร์มเลี้ยงวัว 7 ตัว ไก่ 4 ตัว

จากนั้นนักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น

Q19 : จากภาพ นักเรียนสังเกตเห็นอะไรบ้าง แนวคำตอบ: วัว 7 ตัว และไก่ 4 ตัว

Q20 : นักเรียนสามารถสร้างเป็นสถานการณ์การบวกได้อย่างไร แนวคำตอบ : ฟาร์มแห่งนี้ เลี้ยงไก่ 4 ตัว เลี้ยงวัว 7 ตัว รวมในฟาร์มแห่งนี้มีสัตว์ทั้งหมดกี่ตัว

Q21 : ลำดับขั้นแรกของกระบวนการแก้โจทย์ปัญหาคืออะไร แนวคำตอบ: ทำความเข้าใจโจทย์ ปัญหา

Q22 : โจทย์เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร แนวคำตอบ: จำนวนสัตว์ในฟาร์ม

Q23 : โจทย์กำหนดอะไรมาบ้าง แนวคำตอบ: ฟาร์มแห่งนี้เลี้ยงไก่ 4 ตัว เลี้ยงวัว 7 ตัว

Q24 : โจทย์ถามอะไร แนวคำตอบ: รวมในฟาร์มแห่งนี้มีสัตว์ทั้งหมดกี่ตัว

Q25 : ลำดับขั้นต่อไปของกระบวนการแก้โจทย์ปัญหาคืออะไร แนวคำตอบ: วางแผน

Q26 : ใช้วิธีการใดในการหาคำตอบ แนวคำตอบ: การบวก

Q27 : เขียนประโยคสัญลักษณ์ได้อย่างไร แนวคำตอบ: $4 + 6 = \square$

Q28 : ลำดับขั้นต่อไปของกระบวนการแก้โจทย์ปัญหาคืออะไร แนวคำตอบ: ลงมือทำ

Q29 : ในฟาร์มแห่งนี้มีสัตว์ทั้งหมดกี่ตัว แนวคำตอบ: $4 + 6 = 10$ ในฟาร์มแห่งนี้มีสัตว์ทั้งหมด 10 ตัว

Q30 : ขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการแก้โจทย์ปัญหาคืออะไร แนวคำตอบ: ตรวจสอบ

Q31 : คำตอบที่ได้สมเหตุสมผลหรือไม่แนวคำตอบ: สมเหตุสมผล เพราะผลบวกที่ได้คือ 11 มากกว่า 4 และ 7 เมื่อใช้ความสัมพันธ์ระหว่างการบวกและการลบจะได้ $11 - 7 = 4$ แสดงว่าคำตอบถูกต้อง

ขั้นที่ 3 ลงมือทำ

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบ

ซึ่งในขั้นนี้จะเห็นว่าครูใช้วิธีการตั้งคำถามกระตุ้นความคิด พร้อมเรื่องเล่า Story Telling เพื่อนำและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ จากนั้น จึงให้สะท้อนกระบวนการคิดของตน ผ่านสรุปขั้นตอนในการแก้โจทย์ปัญหา ซึ่งตรงกับหลักการการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ที่ทำให้ผู้เรียนมีความตื่นตัวด้านสติปัญญา และเกิดการตื่นตัวด้านอารมณ์ ที่ทำให้สนใจอยากเรียนรู้ด้วย

ขั้นที่ 3 และ 4 A = Applying : การประยุกต์ใช้ความรู้ แบ่งออกเป็น

ขั้นที่ 3 A1 = Applying and Constructing the Knowledge : ขั้นปฏิบัติและสรุปความรู้หลังการปฏิบัติ

ในขั้นนี้เป็นการสรุปองค์ความรู้หลังการปฏิบัติ โดยในรายวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นป.1 นี้ ครูให้นักเรียนฝึกทักษะการวิเคราะห์โจทย์ปัญหาและหาคำตอบ โดยแบ่งนักเรียนเป็น 4 กลุ่ม แต่ละกลุ่มได้รับภาพสถานการณ์ นักเรียนร่วมกันสร้างสถานการณ์การบวก จากนั้นผู้แทนกลุ่มครั้งละ 2 คน ออกมาบอกส่วนที่โจทย์กำหนดให้ และส่วนที่โจทย์ถามด้วยวาจา แล้วเขียนคำตอบบนกระดาน โดยมีนักเรียนและครูร่วมกันตรวจสอบความถูกต้อง และให้คะแนนกลุ่ม จากนั้นครูยกตัวอย่างแบบฝึก เพื่อให้ นักเรียนเกิดความเข้าใจตรงกัน เปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่เข้าใจเป็นความรู้ร่วมกัน โดยร่วมสรุปกระบวนการแก้โจทย์ปัญหา 4 ขั้น เป็นแผนภาพความคิด

ขั้นที่ 1 ทำความเข้าใจโจทย์ โจทย์กำหนดอะไร และถามอะไร

ขั้นที่ 2 วางแผน ใช้วิธีการใดหาคำตอบ และประโยคสัญลักษณ์คืออะไร

ขั้นที่ 3 ลงมือทำ

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบ โดยใช้ความสมเหตุสมผล หรือ ความสัมพันธ์ของการบวกและการลบ

ขั้นที่ 4 A2 = Applying the Communication Skill : ขั้นสื่อสารและนำเสนอ

ในขั้นนี้เป็นขั้นของการสื่อสารและการนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ ที่หลากหลาย โดยจากตัวอย่างในคาบเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของชั้น ป.1 หลังจากครูได้ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก โดยให้นักเรียนสร้างสถานการณ์ปัญหาจากภาพและแสดงวิธีแก้โจทย์ปัญหาแล้ว จากนั้นนักเรียนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน โดยมีครูและเพื่อนในชั้นเรียนร่วมกันตรวจทานความถูกต้อง จากนั้นนำผลงานไปติดที่มุมผลงานของนักเรียน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ทั้งนี้ในขั้นที่ 3 และ 4 จะพบว่า ครูได้จัดการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะกระบวนการคิด จัดกระทำข้อมูล และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง พร้อมทั้งมีการแลกเปลี่ยนกับเพื่อนนักเรียนเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งตรงกับหลักการของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ทั้งส่วนของการตื่นตัวทางร่างกาย การตื่นตัวทางสติปัญญา และการตื่นตัวทางสังคม

ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินเพื่อเพิ่มคุณค่าบริการสังคมและจิตสาธารณะ (Self-Regulating)

ในขั้นนี้เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนจะสามารถทบทวนและสะท้อนผลการทำงานของตนเอง ที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้ในขั้นตอนต่าง ๆ ร่วมกันกับครูผู้สอน ผ่านเครื่องมือต่าง ๆ อาทิเช่น แบบประเมิน การพูดคุยสะท้อนแบบทดสอบ ผลงานนักเรียน เป็นต้น โดยจะเป็นการตรวจสอบกระบวนการทำงาน พิจารณาจุดด้อย จุดเด่น และทบทวน มูลค่า คุณค่า เพื่อเพิ่มคุณค่าให้กับสังคม และปรับปรุงสำหรับการทำงานในครั้งต่อไป

โดยในการวัดและประเมินผลบทเรียน สามารถดูรายละเอียดได้จากตาราง

สิ่งที่จะวัดและประเมินผล (จุดประสงค์การเรียนรู้)	วิธีการวัดและประเมินผล	เครื่องมือที่ใช้วัดและประเมินผล	เกณฑ์ในการวัดและประเมินผล
1. ประเมินความรู้ เรื่องโจทยปัญหาการบวก	การตอบคำถามในใบกิจกรรมกลุ่ม	ใบกิจกรรมกลุ่ม	ร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์
2. ประเมินกระบวนการทำงานกลุ่ม	การให้ความร่วมมือและเข้าร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่ม	แบบประเมิน	ร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์
3. ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้	ความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมในชั้นเรียน	แบบประเมิน	ร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์

2. การจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบข้ามศาสตร์วิชา

การทำงานของครูในรูปแบบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบข้ามศาสตร์วิชาถูกแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบได้แก่

1) การจัดการเรียนรู้บูรณาการระหว่างวิชา

ในการบูรณาการระหว่างวิชา สืบเนื่องมาจากสถานการณ์ Covid-19 ซึ่งผู้บริหารมีนโยบายในการบูรณาการเนื้อหาสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ และดำเนินการในรูปแบบของ Module โดยมีการวิเคราะห์สมรรถนะตัวชี้วัด เป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน และกำหนดเป็นหน่วยการเรียนรู้ จากนโยบายของโรงเรียน คณะครูเลือกที่จะจับกลุ่มและเลือกหัวข้อในการบูรณาการด้วยความสนใจ และใช้ความสัมพันธ์ที่เป็นกัลยาณมิตร

ในการทำงานร่วมกัน โดยยึดประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับเด็กเป็นสำคัญ ทั้งนี้เมื่อได้หัวเรื่องและหน่วยบูรณาการแล้ว มีการเสนอกลับไปยังผู้อำนวยการเพื่อให้คำแนะนำเบื้องต้น ก่อนการดำเนินการในรายละเอียดด้วย เมื่อได้วางแผนร่วมกันแล้ว ครูแต่ละสาระวิชาจะนำกลับไปสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ของตนต่อไป

2) การจัดการเรียนรู้บูรณาการในรูปแบบของกิจกรรมชุมนุม

การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในกิจกรรมชุมนุม มีการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยผนวกรวมกับกิจกรรมที่โรงเรียนได้ดำเนินการไปก่อนหน้า อาทิเช่น โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้โคกหนองนาโมเดล เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษา รวมถึงโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมชุมนุม และการเรียนรู้ในการค้นคว้าอิสระ (IS) ครูผู้สอน จึงนำหลักการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกด้วย GPAS 5 Step มาใช้ในการออกแบบการเรียนรู้ โดยในชุมนุม

ต้องให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ แสวงหาความรู้ และฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์ด้วยตนเอง และฝึกประสบการณ์การสื่อสารและการนำเสนอด้วยวิธีการนำเสนอที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับผลงาน และการประยุกต์ใช้ที่หลากหลาย ดังตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ เรื่องแผนเค้กกล้วยน้ำใจ และขนมปังภูมิคุ้มกัน ซึ่งทั้งสองหน่วยการเรียนรู้ ได้บูรณาการ สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ การงานอาชีพและเทคโนโลยี คณิตศาสตร์ และภาษาไทยไว้ด้วยกัน โดยมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามรายละเอียด 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 G = Gathering : การรวบรวมและเลือกข้อมูล

เป็นการสังเกตและรวบรวมข้อมูล โดย มีการสำรวจพืชในโคกหนองนา แล้วจึงเลือกพืชที่ชอบ มีการศึกษาข้อมูลประโยชน์ของพืชที่ทีมเลือกไว้ และทดลองทำจากสิ่งที่สนใจ เช่น การทำแพนเค้กจากพืชที่เลือกหลายๆ ชนิดจนได้ แพนเค้กจากกล้วยน้ำว้า หรือการทดลองทำเครื่องดื่มหลายชนิดจากพืชที่เลือกมา จนได้ชาสร้างภูมิคุ้มกัน เป็นต้น

P = Processing : การจัดกระทำข้อมูล

เป็นขั้นตอนของการคิดวิเคราะห์และสรุปความรู้ โดยนักเรียนจะสรุปวิธีทำที่ดีที่สุดที่ได้จากการทดลองเพื่อกำหนดเป็นสูตรในการทำแพนเค้กกล้วยน้ำว้า หรือ สูตรในการทำชาสร้างภูมิคุ้มกัน

A = Applying : การประยุกต์ใช้ความรู้

A1= Applying and Constructing the Knowledge : ขั้นปฏิบัติและสรุปความรู้หลังการปฏิบัติ โดยในขั้นนี้ นักเรียนจะได้ปฏิบัติ ลงมือทำด้วยตนเอง เพื่อเป็นการพิสูจน์สูตรที่ค้นพบ ทั้งแพนเค้กกล้วยน้ำว้า และ การทำชาสร้างภูมิคุ้มกัน และอื่นๆ

A2= Applying the Communication Skill : ขั้นสื่อสารและนำเสนอ

โดยในขั้นนี้ หลังจากที่ได้ดำเนินการแล้ว จะมีการนำเสนอผลงานด้วยการบันทึกคลิปวิดีโอ

S = Self-Regulating : การกำกับตนเอง หรือการเรียนรู้ได้เอง

นักเรียนมีการตรวจสอบผลงานและการทำงานของทีมนั้นๆ ในทุกขั้นตอน เมื่อพบข้อบกพร่องก็จะดำเนินการแก้ไขปรับปรุง ก่อนที่จะมีการเผยแพร่คลิปวิดีโอผ่านช่องทาง YouTube ต่อไป

ซึ่งจากการดำเนินการพบว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ GPAS 5 Step นักเรียนมีการตื่นตัวทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การตื่นตัวทางร่างกาย การตื่นตัวทางด้านอารมณ์ การตื่นตัวทางด้านสติปัญญา และการตื่นตัวทางสังคม ครบทั้ง 4 มิติ

แพนเค้กกล้วยน้ำว้า

การดู 1.7 พัน ครั้ง · 9 เดือนที่ผ่านมา

ชาสร้างภูมิคุ้มกัน

การดู 81 ครั้ง · 9 เดือนที่ผ่านมา

รวงข้าวสาธิตจากไบมะพร้าว

การดู 357 ครั้ง · 9 เดือนที่ผ่านมา

จานรองแก้วจากใบตะไคร้

การดู 550 ครั้ง · 10 เดือนที่ผ่านมา

ผ้ามัดย้อมจากต้นกล้วยน้ำว้า

การดู 903 ครั้ง · 10 เดือนที่ผ่านมา

ส่วน 4

การบริหาร
จัดการที่นำมาสู่
การจัดการ
เรียนรู้เชิงรุก

ส่วน 4 การบริหารจัดการที่นำมาสู่ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีโครงการบริหารจัดการโรงเรียนสาธิตฯ เพื่อให้ได้มาตรฐานสากล ตามยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มุ่งพัฒนาการบริหารเพื่อความเป็นเลิศ ให้เป็นโรงเรียนที่เป็นตัวเลือกอันดับต้นของผู้ปกครองในพื้นที่ มีผลงานเชิงประจักษ์ด้านการพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้นำที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้และทักษะพื้นฐานสำหรับศตวรรษที่ 21 มีความสำนึกในความเป็นพลเมืองดีและพร้อมเข้าสู่สังคมแห่งอนาคต จึงได้นำระบบประกันคุณภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มาดำเนินการตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) ซึ่งประกอบด้วย กระบวนการ 7 หมวด ได้แก่ หมวด 1 การนำองค์การ หมวด 2 กลยุทธ์ หมวด 3 ลูกค้า หมวด 4 การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ หมวด 5 บุคลากร หมวด 6 ระบบปฏิบัติการ และหมวด 7 ผลลัพธ์ (ผลลัพธ์ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนและด้านกระบวนการ ผลลัพธ์ด้านการมุ่งเน้นลูกค้า ผลลัพธ์ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร ผลลัพธ์ด้านการนำองค์การและการกำกับดูแล และผลลัพธ์ด้านงบประมาณ การเงิน และตลาด)

“มีการบริหารงานที่ยึดเอาลูกค้าเป็นหัวใจ มีการขับเคลื่อน EdPEX โดย Blend ไปในแต่ละระดับ เป็นการบริหารจัดการแบบบูรณาการข้ามฝ่าย มากกว่าแบ่งตามฝ่าย จัดทีมเข้ามาร่วมกันทำงาน ตอบโจทย์การได้มาซึ่งผลลัพธ์”

ในการบริหารจัดการ โรงเรียนสาธิตฯ แบ่งเป็นฝ่ายปฐมวัยและประถมศึกษา ฝ่ายมัธยมศึกษา สำนักงานผู้อำนวยการโรงเรียน และโรงเรียนสาธิตหลักสูตรนานาชาติ โดยสำนักงานผู้อำนวยการโรงเรียนจะดูแลเรื่องงบประมาณ การเงิน อาคารสถานที่ ส่วนฝ่ายปฐมวัยและประถมศึกษา ฝ่ายมัธยมศึกษา และโรงเรียนสาธิตหลักสูตรนานาชาติ จะรับผิดชอบในการพัฒนาผู้เรียน และมีการเชื่อมโยงเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) กับขอบข่ายงานของแต่ละฝ่าย เกิดเป็นนวัตกรรมการบริหารจัดการของโรงเรียน ซึ่งโครงสร้างการบริหารแสดงได้ดังภาพ

ภาพที่ 7 โครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

สำหรับการนำเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) มาใช้ในการบริหารจัดการในโรงเรียนสาธิตฯ นั้น เริ่มจากผู้บริหารโรงเรียนเข้าร่วมรับฟังแนวทางในการดำเนินการจากมหาวิทยาลัย เพื่อสร้างความเข้าใจ จากนั้นผู้บริหารร่วมประชุมหารือกับบุคลากรในโรงเรียนเพื่อจัดระบบภายในโรงเรียน จัดกลุ่มโครงสร้าง วิเคราะห์ความเชื่อมโยง กำหนดขอบข่ายและผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานในแต่ละส่วน และเน้นการสื่อสารภายในองค์กรเพื่อให้ทุกฝ่ายเกิดความเข้าใจ

การนำองค์การ

ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตฯ ทีมผู้บริหาร ครูและบุคลากร ได้ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาและบริหารโรงเรียนสาธิตฯ ด้วยการบริหารโรงเรียนให้ก้าวหน้าเป็นโรงเรียนแห่งความสำเร็จ โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกาศนโยบายให้มีการดำเนินงานที่ถูกต้องตามกฎหมายและมีจริยธรรม สร้างบรรยากาศในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานและพัฒนางานได้อย่างต่อเนื่อง โดยยึดหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เน้นการบริหารองค์กรที่ยึดมั่นในพระปณิธาน “สืบสาน รักษา ต่อยอด ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาผู้เรียนและการเป็นโรงเรียนต้นแบบในท้องถิ่น” ที่มีประสิทธิภาพ และมีธรรมาภิบาล โปร่งใสตรวจสอบได้ ไม่เลือกปฏิบัติ พร้อมสนับสนุนให้บุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมด้านวิชาการและวิจัยอย่างมีจริยธรรม ทีมผู้บริหารระดับสูงถ่ายทอดวิสัยทัศน์สู่บุคลากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกระดับผ่านช่องทางต่างๆ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น website/Facebook ของโรงเรียน การประชุมคณะกรรมการระดับต่างๆ การจัดทำรายงานการประเมินและรับการประเมินภายในเพื่อประกันคุณภาพ ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และแผนกลยุทธ์ของโรงเรียน การวัดผลผ่านตัวชี้วัดในแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการประจำปี และสร้างช่องทางในการสื่อสารข้อมูลต่างๆ แก่บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครองและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และมีการกำหนดค่านิยม VALAYA เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัย มีสาระหลักคือ V : Visionary เป็นผู้รอบรู้ และมีวิสัยทัศน์ A : Activeness ทำงานเชิงรุก ริเริ่มสร้างสรรค์ L : Like to learn สนใจใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง A : Adaptive ปรับตัวได้ดี พร้อมนำการเปลี่ยนแปลง Y : Yields สร้างผลงานเป็นที่ประจักษ์ A : Acceptance and Friendliness เป็นที่ยอมรับในการเป็นกัลยาณมิตร โดยคำนึงถึงเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ คือ การเป็นโรงเรียนที่มีผลงานเชิงประจักษ์ โดยคำนึงถึงการพัฒนาให้เป็นโรงเรียนแห่งความสำเร็จ คือ ทุกคนในโรงเรียนมีเรื่องเล่าความสำเร็จในการเรียน การทำงานตามศักยภาพ

กลยุทธ์

โรงเรียนสาธิตฯ ได้มีการกำหนดทิศทางการดำเนินงานโดยการมีส่วนร่วมจากครู บุคลากร ผู้เรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทบทวนยุทธศาสตร์จากข้อมูลปัจจัยที่มีผลกระทบต่อโรงเรียนจากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาและพิจารณาความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อกำหนดทิศทางการยุทธศาสตร์ นำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ และการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน พร้อมนำผลการดำเนินการไปทบทวนยุทธศาสตร์ในปีถัดไป และนำข้อมูลมาประกอบในการทบทวนและ ในการจัดทำแผนกลยุทธ์ ได้กำหนดตัวชี้วัดระดับเป้าประสงค์ และได้ประชุมชี้แจงจัดทำข้อตกลงร่วมกันเพื่อกำหนดค่าเป้าหมายและการรับผิดชอบดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมายในแต่ละปี กลุ่มสาระที่รับผิดชอบมีหน้าที่ในการกระตุ้น และส่งเสริมให้บุคลากรสร้างนวัตกรรมจากการเรียนการสอนที่ตอบโจทย์ความต้องการของสังคม ท้องถิ่น และโรงเรียนสาธิตฯ จะต้องทำโครงการหรือกิจกรรมในการสร้างนวัตกรรมและนำเสนอผลงานนวัตกรรมจากการเรียนการสอนทุกปีการศึกษา พร้อมรายงานกิจกรรม โครงการ ผลการดำเนินงานสร้างนวัตกรรม ให้กับมหาวิทยาลัยรับทราบ

ลูกค้า

โรงเรียนสาธิตฯ มีกระบวนการ ขั้นตอนในการรับฟัง ปฏิสัมพันธ์ เสียงของลูกค้า ความผูกพันของลูกค้า เพื่อความสำเร็จด้านการตลาดอย่างต่อเนื่อง คลอบคลุมถึงวิธีการที่องค์กรรับฟังเสียงของลูกค้า และสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าในระยะยาว โดยมีการรวบรวมข้อมูล จากแบบสำรวจ แบบแสดงความคิดเห็น การประชุม และการเทคโนโลยีสื่อสังคม ออนไลน์ (Social Media) และเว็บไซต์ของโรงเรียนทั้งจากผู้เรียนปัจจุบัน ผู้เรียนในอนาคต ศิษย์เก่า ผู้ปกครอง พันธมิตร โรงเรียนเครือข่ายและผู้ให้ความร่วมมือ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลสารสนเทศที่สามารถนำมาพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุน แก้ไขได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพอีกทั้งยังสร้างความสัมพันธ์กับผู้เรียนและลูกค้ายุคอื่น โดยมีกระบวนการในการรับฟังผู้เรียนและลูกค้ายุคอื่น ทั้งนี้ทางโรงเรียนสาธิตฯ ได้มีการจัดสร้างหลักสูตร Personalize Learning Pathway เป็นหลักสูตรที่มีการจัดการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองความหลากหลายของผู้เรียน ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกรายวิชาที่จัดอยู่ในกิจกรรมการเรียนตามความสนใจ ซึ่งผู้เรียนสามารถวางแผนเส้นทางการเรียนรู้ของตนเอง ที่จะตอบสนองความต้องการของตัวผู้เรียน เพื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ ภายใต้การให้คำปรึกษาอย่างเข้มข้นจากครูที่ปรึกษา

การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้

โรงเรียนสาธิตฯ กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการกำกับดูแลเพื่อคุณภาพรวมของตัวชี้วัดแต่ละตัว โดยกลุ่มแผนงานจะทำหน้าที่สื่อสารตัวชี้วัดระดับองค์กรที่ได้รับการอนุมัติแล้วไปยังผู้รับผิดชอบตัวชี้วัดทุกคน ด้วยวิธีการประชุม และจัดทำเผยแพร่เป็นเล่มเอกสารถ่ายทอดลงสู่ระดับปฏิบัติการผ่านการจัดทำคำรับรองการปฏิบัติราชการและประเมินผลการปฏิบัติงานตั้งแต่ระดับผู้บริหาร กลุ่มงานและรายบุคคล โดยใช้หลักการ PMS (Performance Management System) เพื่อทำให้มั่นใจว่าตัวชี้วัดระดับปฏิบัติการระดับบุคคลสอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับระดับองค์กรและเป็นตัวชี้วัดที่สามารถขับเคลื่อนให้บรรลุวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ได้

การกำหนดตัวชี้วัดผลการดำเนินการของโรงเรียนสาธิตฯ ที่สำคัญ ประกอบด้วย ด้านการเรียนการสอน ด้านการวิจัย และด้านการบริการวิชาการ โดยใช้วงจร PDCA และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินการให้ดียิ่งขึ้น ด้านกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการ รับผิดชอบโดยงานแผนงานและงบประมาณ วัดประเมินโดยใช้เทคนิค Balanced Score Card (BSC) ดำเนินการติดตามตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างกลยุทธ์กับแผนปฏิบัติการ กลยุทธ์กับโครงการ และการดำเนินโครงการ กิจกรรม โดยการตรวจสอบการใช้เงินงบประมาณตามแผนปฏิบัติการของโครงการหรือกิจกรรมที่ระบุไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีการประเมินผลโครงการและกิจกรรมที่ได้ดำเนินการทุกโครงการและกิจกรรม

บุคลากร

โรงเรียนสาธิตฯ กำหนดกรอบอัตรากำลังพนักงานมหาวิทยาลัย สายวิชาการ ปีการศึกษา 2561-2565 และกรอบอัตรากำลังพนักงานมหาวิทยาลัย สายสนับสนุน และลูกจ้างชั่วคราว โดยใช้จำนวนลูกค้ำ(นักเรียน) เป็นปัจจัยหลัก และใช้การคำนวณอัตราครูของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (อ้างอิงหนังสือสำนักงาน ก.ค. ที่ ศธ.1305/466 ลงวันที่ 11 มิถุนายน 2545) และได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการบริหารพนักงานมหาวิทยาลัย (กบพ.) แสดงให้เห็นถึงมาตรฐานความเพียงพอระหว่างบุคลากรและจำนวนนักเรียน ทั้งนี้ได้มีการกำหนดคุณสมบัติ หรือคุณลักษณะเฉพาะให้สอดคล้องกับสาขาวิชาเอกที่ต้องการ เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อแผนปฏิบัติการ และสามารถบรรลุแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนโดยมีจำนวนนักเรียนใหม่ในท้องถิ่น และต่างพื้นที่ที่เพิ่มมากขึ้น นักเรียนเก่ายังคงเดิม นักเรียนที่จบการศึกษาเข้าศึกษาต่อระดับมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง เป็นตัวบ่งชี้ความสามารถทางวิชาชีพของบุคลากร และการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่าง ครู นักเรียน และชุมชน ประกอบกับโรงเรียนจัดการประเมินผลการปฏิบัติงานประจำปี เพื่อพัฒนาให้สอดคล้องในการจัดการเรียนการสอน การปฏิบัติงาน และเกณฑ์การประเมินครั้งต่อไป

นอกจากนี้ โรงเรียนยังมีการสร้างขวัญและกำลังใจเพื่อให้บุคลากรเกิดความผูกพันกับองค์กร มีการจัดระเบียบให้ครูโรงเรียน สาธิตมีศักดิ์ศรีเพิ่มขึ้น มีสวัสดิการต่างๆ เช่น ประกันสุขภาพ วิทยฐานะ การปรับค่าตอบแทน การยกย่อง เชิดชูเกียรติ การส่งเสริมการนำเสนอผลงานเชิงวิชาการ รวมทั้งสร้าง Mindset ของครูโรงเรียนสาธิตฯ ให้ “เป็นครูต้นแบบที่ต้องถ่ายทอดประสบการณ์และผลงานด้านวิชาการด้วย ไม่ใช่แค่สอนนักเรียนเพียงอย่างเดียว”

ระบบปฏิบัติการ

โรงเรียนสาธิตฯ มีกระบวนการทำงานที่สำคัญเพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนด ประกอบด้วย ด้านการจัดการศึกษา ด้านการวิจัย ด้านบริการวิชาการ โดยทำงานภายใต้วงจรคุณภาพ PDCA เพื่อตอบสนองต่อพันธกิจของมหาวิทยาลัยและโรงเรียน ในด้านการจัดการศึกษา โรงเรียนดำเนินงานภายใต้กรอบแนวคิดที่ว่าเป็นการศึกษาที่มุ่งผลลัพธ์โดยใช้แนวคิด Experiential Learning และ Constructivism โดยมีกระบวนการทำงานที่สำคัญที่เน้นทบทวนหลักสูตรเดิมที่มีอยู่ สார்วจความต้องการของลูกค้ำ ศึกษาเกณฑ์กระทรวงศึกษาเกณฑ์ประกันคุณภาพที่เกี่ยวข้อง ศึกษา พ.ร.บ.การศึกษา ตรวจสอบคุณภาพของครู และบุคลากร และจัดทำสรุปข้อมูลเพื่อเป็นข้อมูลนำเข้า กระบวนการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอน กระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ กระบวนการประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักศึกษาที่ผ่านการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชาของหลักสูตร ประชุมคณะกรรมการหลักสูตรแต่ละระดับ คณะกรรมการคุณภาพการศึกษา สัมมนาหลักสูตรหาข้อสรุป/เพื่อหาแนวทางพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน และสอดคล้องกับปรัชญาและ วัตถุประสงค์หลักสูตร สำหรับด้านการวิจัย มีกระบวนการทำงานที่สำคัญโดยร่วมกันคิดโจทย์วิจัย พัฒนาโครงการวิจัยเพื่อโจทย์ยุทธศาสตร์ แสวงหาแหล่งทุนพัฒนาทีมนักวิจัย และสร้างพัฒนานักวิจัยรุ่นใหม่ มีการรายงานความก้าวหน้า และสนับสนุนการนำเสนอเผยแพร่ในงานประชุมวิชาการและตีพิมพ์ในวารสาร และจัดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงานวิจัยที่ใกล้เคียงกัน รวมทั้งจัดทำเป็น

คลังความรู้ เพื่อเผยแพร่สู่สาธารณะโดยผ่านทาง website ของโรงเรียน ในส่วนของด้านบริการวิชาการ มีกระบวนการทำงานที่สำคัญโดยมีการออกแบบหลักสูตรฝึกอบรม/บริการวิชาการ การจัดการเครื่องมือ การรายงานผล การประเมินความพึงพอใจ การพัฒนานวัตกรรมในการให้บริการวิชาการ หลังจากนั้นให้บริการลูกค้าตามกำหนด พร้อมทั้งประเมินความพึงพอใจ ข้อร้องเรียน และสรุปผลงานการจัดการบริการวิชาการ หลังจากนั้นทำการประชุมคณะกรรมการเพื่อพิจารณาปรับปรุงบริการตามการประเมินของลูกค้า

จากข้อมูลข้างต้น เป็นภาพสะท้อนการบริหารจัดการของโรงเรียนอันเกิดจากความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจของบุคลากรโรงเรียนสาธิตฯ ทุกฝ่าย รวมทั้งนำข้อเสนอแนะจากผู้เกี่ยวข้อง ตลอดจนจากหน่วยงาน ภายในมหาวิทยาลัยและองค์กรภายนอกอื่นๆ มาพิจารณาปรับปรุงและกำหนดแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานของโรงเรียนสาธิตฯ อย่างสม่ำเสมอ จากการบริหารจัดการที่นำมาสู่การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนสาธิตฯ สามารถสรุปปัจจัยเกื้อหนุนที่ส่งผลให้การดำเนินงานของโรงเรียนประสบความสำเร็จ ได้ดังนี้

การมีการกำหนดยุทธศาสตร์และเป้าหมายของโรงเรียนที่ชัดเจน มหาวิทยาลัยมีการกำหนดภารกิจของโรงเรียนสาธิตฯ อย่างชัดเจน มีการสื่อสารถึงความคาดหวัง โรงเรียนมองเห็นปลายทางพร้อมแนวนโยบาย ไปกำหนดแผนยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ในการดำเนินงานที่สอดคล้องกัน มหาวิทยาลัยมีการจัดสรรงบประมาณ และทรัพยากรเพื่อสนับสนุนในการดำเนินงานของโรงเรียน

การสร้างความก้าวหน้าและขวัญกำลังใจให้ครู ผู้บริหารให้ความสำคัญในการพัฒนาบุคลากร พร้อมทั้งสร้างขวัญกำลังใจ มีเกียรติยศให้ครู สนับสนุนการนำเสนอผลงาน บทความ งานวิจัย นวัตกรรม และการเป็นครูต้นแบบ ทำให้ครูเกิดความรักและผูกพันกับองค์กร “เวลาเดินก็จะมีคนที่หกล้มไปบ้าง ต้องกลับไปประคองและให้เดินพร้อมเพื่อนใน Status เดียวกัน ในการทำงานครูต้องมี Story และนำ Story นั้นมาเชิดชู ขยายผล ให้ครูภูมิใจในความสำเร็จ ได้รับการชื่นชม”

การฟังเสียงและความต้องการของลูกค้า โรงเรียนเน้นความพึงพอใจของลูกค้า โดยต้องการพัฒนาโรงเรียนให้เป็น “สินค้าขายดีในท้องถิ่น” จึงมีการประเมินความคาดหวังและความพึงพอใจจากทุกฝ่าย ทั้งครู ผู้ปกครอง นักเรียน ทำให้เห็นภาพและนำข้อมูลไปกำหนดวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ในการสร้างการเปลี่ยนแปลง โดย โรงเรียนสาธิตเป็น Magnet ที่สำคัญของมหาวิทยาลัย

การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง อธิการบดี ผู้อำนวยการ และครู มีการแบ่งปันข้อมูลการเปลี่ยนแปลงด้าน การศึกษาระหว่างกันอยู่เสมอ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการจัดการศึกษาได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง “การเคลื่อนไหวของการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นตลอดเวลา ใครเห็นข้อมูลอะไรใหม่ๆ ต้อง share ข้อมูลกันอย่างสม่ำเสมอ เปิดรับ ไม่ Block ตัวเองอยู่ในกรอบ วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลง ใฝ่เรียนรู้อยู่เสมอ”

การทำงานร่วมกันแบบ Collaborative และ การสร้างเครือข่าย โรงเรียนมีการประสานงานและทำงานร่วมกันทั้งภายในโรงเรียน ภายในมหาวิทยาลัย และการสร้างความร่วมมือจากองค์กรภายนอก “ต้องทำงานร่วมกันทั้งภายในมหาวิทยาลัยและเครือข่าย เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงให้โรงเรียนสาธิตฯ และมีการพัฒนาอย่างเสมอ ทุกปีต้องมีสิ่งใหม่ๆ มาแนะนำเสนอ ถ้าไม่มี Product หรือ Service ใหม่ๆ มาแนะนำ เองก็ จะอยู่ไม่รอด การทำงานร่วมกันทำให้เกิดการ design งาน ผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนและเกิดการเปลี่ยนแปลง”

ส่วน 5

แนวคิด/
เส้นทาง
การดำเนินงาน
ในอนาคต

ส่วน 5 แนวคิด/เส้นทางการดำเนินงาน ในอนาคต

ในอนาคต บทบาทของครูต้องเปลี่ยนแปลง เนื่องจากสถานการณ์ปัจจุบันมีปัจจัยหลายประการที่ทำให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนในสิ่งที่ตนสนใจ การเรียนการสอนจึงควรเน้นกระบวนการ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เชิงประสบการณ์ โดยสร้างประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการวิเคราะห์ แก้ปัญหา ครูต้องเป็น “Designer” ออกแบบกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเข้าถึงการเรียนรู้ เป็น “Content Creator” ที่สร้างบทเรียนที่ผู้เรียนเข้าถึงได้ทั้ง online/off-line เป็น “Influencer” สร้างแรงบันดาลใจ ดึงดูดให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ด้วยความสุข เป็น “Facilitator” เป็นโค้ชในการชี้แนะการเรียนรู้ให้ผู้เรียน เป็น “Guide” นำพาให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้โดยใช้แอปพลิเคชันต่างๆ พาผู้เรียนไปสู่พื้นที่การเรียนรู้ ทั้งเชิงปฏิบัติและได้ความรู้ในสภาพความเป็นจริง เป็นการสร้าง Active Learning ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง (Deep Learning) เป็นการเรียนรู้เพื่อสร้างประสบการณ์ตรงให้กับผู้เรียน

นอกจากนี้ โรงเรียนสาธิตฯ มีแนวคิดในการสร้างระบบ Cloud รวบรวมความรู้จาก Academy ต่างๆ ทั้งหน่วยงานรัฐและหน่วยงานเอกชน นำมาจัดระบบและทำเป็นคลังความรู้ในลักษณะ “Knowledge Tank” ให้นักเรียนและครูใช้เป็น Platform ในการเรียนรู้ นักเรียนมี Tablet ในการเรียนเพื่อลดการใช้หนังสือและกระดาษ เพิ่มสื่อที่เข้าถึงการเรียนรู้ได้ง่าย เป็นการตอบโจทย์การมุ่งไปสู่ยุคดิจิทัลของมหาวิทยาลัยและโรงเรียนสาธิตฯ อย่างไรก็ตาม Knowledge Tank เป็นเพียงการอำนวยความสะดวกในการสืบค้นข้อมูลและเข้าถึงการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น แต่ครูยังคงต้องหากระบวนการ “สอนวิธีการที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้” และยังคงใช้กระบวนการที่เป็น “Active Learning แนวคิด GPAS 5 Steps” โดยครูต้องตระหนักว่า ครูต้องเน้นกระบวนการ “ให้ทำเพื่อจำ ไม่ใช่ท่องเพื่อจำ” ให้ความสำคัญกับการ “บูรณาการ” โดยครูคุยกันในสายชั้น เพื่อลดภาระงานของนักเรียน ปลุกฝังการบูรณาการ ให้นักเรียนบอกได้ว่านำหลักการความรู้อะไรมาใช้ ครูต้องพบกันมากๆ เพื่อออกแบบการเรียนรู้ร่วมกัน ออกแบบชิ้นงานให้ได้เป็นเรื่องเดียวกัน เกิดการเรียนการสอนที่เป็นทีม ออกแบบการเรียนการสอนเป็น “Module” เน้นเป็นองค์รวม และแยกเป็นรายละเอียดของแต่ละวิชา เป็นการลดความเครียดของนักเรียน นักเรียนสามารถเก็บได้ครบทุกตัวชีวิต เมื่อเรียนครบทุก module แล้วสามารถประเมินผลได้โดยไม่มีทดสอบกลางภาคและไม่มีทดสอบปลายภาค รวมทั้งให้ความสำคัญกับ “การวัดและประเมินผล” ที่มีการเชื่อมโยงให้นักเรียนสรุปหลักการเพื่อจำเป็น Concept หรือหลักการเมื่อเด็กเจอสถานการณ์ต่างๆ แล้วสามารถนำหลักการไปใช้ได้ เป็นการเชื่อมโยงความรู้สู่โลกจริง

“ไม่หยุดเรียนรู้ และไม่หยุดสร้างการเปลี่ยนแปลง”

**บท
สรุป**

**การจัดการเรียน
การสอนเชิงรุก
ในแบบของ
โรงเรียนสาริต
มหาวิทยาลัย**

**ราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์**

บทสรุปการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก ในแบบของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย ราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

จากการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจ “ประเทศไทย 4.0” ที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม โดยมีดิจิทัลเป็นโครงสร้างพื้นฐาน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จึงมุ่งเน้นพัฒนาคุณลักษณะของทรัพยากรมนุษย์ให้สอดคล้องกับโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านความสามารถในการสื่อสาร (communication) ความคิดสร้างสรรค์ (creativity) ความร่วมมือประสานงาน (collaboration) และความสามารถในการปรับตัว (adaptability/Transformation) ซึ่งจะนำมาสู่การพัฒนาวัตกรรม (Innovation) ที่มีมูลค่าเพิ่มสูงมากกว่าการผลิตพื้นฐาน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งเป็นโรงเรียนในสังกัดของมหาวิทยาลัย จึงมีภารกิจในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย ในการจัดการศึกษาให้เหมาะสมสอดคล้องกับ “มนุษย์แห่งอนาคต”

โรงเรียนสาธิตฯ จึงนำการเรียนรู้ที่เน้นบทบาทและการมีส่วนร่วมของนักเรียนหรือการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มาใช้เป็นกระบวนการเรียนการสอนผ่านการปฏิบัติ ซึ่งผู้เรียนจะได้รับความรู้จากประสบการณ์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนมีโอกาสลงมือกระทำโดยการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการวิเคราะห์ปัญหา อีกทั้งใช้กระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินค่า และความริเริ่มสร้างสรรค์ ทำให้ผู้เรียนสามารถรักษาผลการเรียนรู้ให้อยู่คงทนเนื่องจากการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความสามารถในการทำงานร่วมกับกลุ่มหรือบุคคลอื่น มีการตัดสินใจเลือกแนวทางการปฏิบัติของตน และสร้างบรรยากาศที่เป็นสุข เชื่อมั่นในตนเอง และเกิดแรงบันดาลใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งได้ทำวิจัยรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการสอนของครูมืออาชีพที่เน้น Active Learning แบบ GPAS 5 Steps เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมเป็นนวัตกรรมในสังคมอนาคตผ่านกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) โดย GPAS 5 Steps เป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เสริมสร้างการคิดขั้นสูง ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 Gathering รวบรวมข้อมูล จากการสังเกต สัมภาษณ์ สืบค้นข้อมูล ตามศาสตร์พระราช่า
ที่จะทำสิ่งใดต้องเริ่มจากการศึกษาหาข้อมูลก่อนและนำข้อมูลมาวิเคราะห์

ขั้นที่ 2 Processing จัดระบบข้อมูล โดยใช้ Thinking Map มาสรุปข้อมูลเป็นความคิดรวบยอด

ขั้นที่ 3 Applying (1) ปฏิบัติและสรุปความรู้ (Applying and Constructing The Knowledge)

ขั้นที่ 4 Applying (2) สื่อสารและนำเสนอ (Applying the Communication Skill)

ขั้นที่ 5 Self – regulating ประเมินเพิ่มคุณค่า เป็นการตรวจสอบการเรียนรู้ของตน

การนำ Active Learning แบบ GPAS 5 Steps มาใช้เพื่อช่วยให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง และสามารถนำความรู้ทักษะ กระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน พัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมเป็นนวัตกรรมในสังคมอนาคต ผ่านกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ซึ่งประกอบด้วย “ห่วงโซ่แห่งคุณค่า (Value Chain)” 3 ระยะ คือ ระยะต้นน้ำ : เสริมสร้างปัญญา ระยะกลางน้ำ : พัฒนา บทเรียน ระยะปลายน้ำ : แลกเปลี่ยนเรียนรู้สู่ความยั่งยืน โดยใช้กลยุทธ์ 5 ประการ คือ 1) ห้องเรียนเป็นฐาน 2) การพัฒนาห้องเรียน 3) ได้แก่ (1) แผนการสอนดี สอนแบบ Active Learning แนวคิด GPAS 5 Steps (2) ครูสอนดี (3) ผู้เรียนคุณภาพดี 3) การสร้างเครือข่ายขยายผลโดยครูต้นแบบ สร้างครูต้นแบบเสมือนใยแมงมุมเต็มพื้นที่อย่างก้าวกระโดด 4) การเปิดห้องเรียน (Open Class) เป็นวัฒนธรรมการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้และ 5) การสร้างศูนย์พัฒนาวิจัยและนวัตกรรมประจำกลุ่มสถานศึกษา รวมถึงมีการนำผลที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอนมาจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถและพัฒนาสมรรถนะสำคัญให้กับผู้เรียน ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาต่อยอดและเชื่อมโยงไปหาสิ่งใหม่ ๆ ที่ก่อให้เกิดรายได้และมูลค่าต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจในชุมชน ที่ผู้เรียนอาศัยอยู่ ให้มีอาชีพและรายได้ที่มั่นคง ยั่งยืน ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดี

ทั้งนี้ ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อ COVID-19 โรงเรียนสาธิตฯ ได้จัดทำชุด “Teacher to Kids” หรือ TTK ที่ส่งเสริมให้ครูทำชุดสื่อที่เรียนรู้ได้ทั้ง Online + On hand (Blended) โดยเกิดจากครูมาร่วมกันออกแบบแนวทางในการ Blend วิชาต่างๆ ออกแบบกิจกรรม ออกแบบสื่อ ออกแบบการประเมินผลผลิตสื่อ Clip/แบบฝึกหัด/ ชุดทดลอง/ แบบประเมินผล ซึ่งเป็นชุดนวัตกรรมที่ถอดบทเรียนออกมา มีการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม โดยชุดปฏิบัติการ TTK ประกอบด้วย แผนการสอน สื่ออุปกรณ์และเครื่องมือต่างๆ ใบงานและคำสั่ง ใบบันทึกคะแนน เกณฑ์การให้คะแนน (Rubric) แบบประเมินและบันทึกความก้าวหน้า ซึ่งชุดปฏิบัติการ TTK นี้ มีการออกแบบที่เชื่อมโยงกิจกรรมทั้งการเรียน online และนำไปสู่การฝึกปฏิบัติ รวมทั้งมีกิจกรรมที่ปฏิบัติร่วมกันกับผู้ปกครองด้วย

นอกจากนี้ โรงเรียนสาธิตฯ มีการพัฒนาระบบบริหารจัดการภายในโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม และนำระบบประกันคุณภาพตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) มาใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียนสาธิตฯ เพื่อให้ได้มาตรฐานสากลตามยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ มีการจัดระบบการสื่อสารให้ทุกฝ่ายเข้าใจตรงกันผ่านแผนยุทธศาสตร์ของโรงเรียน มีการพัฒนาครูและบุคลากรอย่างเป็นระบบเพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้มาตรฐานหลักสูตรโดยเน้นแนวคิดแบบ Active Learning และการสร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นพลเมืองดี มีจิตอาสาเพื่อส่วนรวม และการตระหนักในเป้าหมายชีวิตและการเห็นคุณค่าแห่งอาชีพ รวมทั้งมีการนิเทศการเรียนการสอนแบบ Coaching and Mentoring เพื่อให้เกิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูและสร้างเครือข่ายการเรียนรู้

นอกโรงเรียน มีศูนย์ฝึกปฏิบัติการและการวิจัยต้นแบบให้กับโรงเรียนในท้องถิ่น เพื่อให้ครูผู้สอนและบุคลากรได้ใช้เป็นแหล่งฝึกฝนทักษะการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม และจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการสร้างงานวิจัยและนวัตกรรม จากการศึกษาที่**ผู้บริหาร**มีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษา ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพครูให้มีความสามารถด้านการจัดเรียนการสอนแบบ Active Learning และส่งเสริมให้มีการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ อยู่เสมอ ส่งผลให้**ครู**มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาองค์กร มีความสามารถในการจัดเรียนการสอนแบบ Active Learning ที่สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตรสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อแก้ปัญหาการเรียนของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดริเริ่มในการพัฒนาตนเองเข้าสู่การเป็นนักนวัตกรรมได้ และมีครูต้นแบบที่พร้อมจะเป็นพี่เลี้ยงในการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้กับโรงเรียนและภาคีเครือข่าย **ผู้เรียน**มีนวัตกรรมที่แสดงถึงความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจ แก้ปัญหาได้อย่างสมเหตุสมผล มีความสุขในการเรียนที่เน้นรูปแบบการลงมือปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการจดจำ โดยโรงเรียนส่งเสริมให้มีการจัดเวทีการนำเสนอผลงานนวัตกรรมเป็นประจำทุกปี และจัดให้มีการประกวดผลงานนวัตกรรมระหว่างโรงเรียน จากการทำกิจกรรมของโรงเรียนทำให้โรงเรียนเป็นที่ยอมรับจากภายนอก เป็นที่รู้จักในสังคม และเป็นตัวเลือกอันดับต้นของผู้ปกครองในพื้นที่ ที่มีผลงานเชิงประจักษ์ด้านการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะและทักษะพื้นฐานสำหรับศตวรรษที่ 21 พร้อมเข้าสู่สังคมแห่งอนาคต

รายการอ้างอิง

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.

ภาคผนวก

ขอขอบคุณผู้ให้ความอนุเคราะห์ในการพัฒนางานและสนับสนุนข้อมูลในการทำงานถอดบทเรียนจนสำเร็จสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ในครั้งนี้

1. คณะทำงานถอดบทเรียนนวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา : การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning

ศาสตราจารย์ ดร.บ๋อง เสรีรัตน์

รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ คชสิทธิ์

รองศาสตราจารย์ ดร. จิตติพร พิชญกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาโรณี ตริวิรัญญู

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี เชื้อชัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรวณี ชัยเขาวรัตน์
ดร.เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ

ดร.กฤษณาลี บริรักษ์สันติกุล

ดร.นาฏฤดี จิตรรังสรรค์

ดร.วีระชาติ ภาษีชา

อาจารย์กมลชนก สกนธวัฒน์

นายธีรศักดิ์ จิระตราชู

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ในพระบรมราชูปถัมภ์

คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ในพระบรมราชูปถัมภ์

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

โรงเรียนปรัชชาธร

โรงเรียนสุจิตปุณี

สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร

โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม

นักวิชาการอิสระ

2. ผู้บริหารและคณะครูโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ ทรายแก้ว	อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
2) ดร.นารี คูหาเรืองรอง	ผู้อำนวยการโรงเรียน
3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลอลักษณ์ โอทกานนท์	รองผู้อำนวยการโรงเรียน
4) อาจารย์วุฒินันท์ โชคอำนวย	ครูผู้สอน
5) อาจารย์อินทุอร พลเยี่ยม	ครูผู้สอน
6) อาจารย์สมพร คำแทน	ครูผู้สอน

คำสั่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ที่ ๑๖๖/๒๕๖๔

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานถอดบทเรียนนวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา :
การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ดำเนินการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม โดยมุ่งพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของการศึกษา ๓ ด้าน คือ ผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม พลเมืองที่เข้มแข็ง บนฐานคุณธรรม และค่านิยมร่วม ผ่านการดำเนินโครงการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อการนำมามาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ โดยมุ่งหวังให้สถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการและสถานศึกษาที่สนใจ ได้ตัวอย่างแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการสำหรับนำไปปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของตนเองต่อไป

การบริหารงานวิชาการ: การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เป็นเรื่องที่มีความสำคัญสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติได้ ดังนั้น เพื่อให้ได้องค์ความรู้ในเรื่องดังกล่าว สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงเห็นควรให้มีการถอดบทเรียนจากสถานศึกษาต้นแบบที่มีการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning สำหรับเผยแพร่ให้แก่สถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการและสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ จึงแต่งตั้งคณะทำงานถอดบทเรียนนวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา : การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ดังนี้

องค์ประกอบ

๑. เลขาธิการสภาการศึกษา	ที่ปรึกษา
๒. รองเลขาธิการสภาการศึกษา	ที่ปรึกษา
๓. ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้	ที่ปรึกษา
๔. ศาสตราจารย์บงอร เสรีรัตน์	ประธานคณะทำงาน
๕. รองศาสตราจารย์สมบัติ คชสิทธิ์	คณะทำงาน
๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชาริณี ตริวิรัญญู	คณะทำงาน
๗. รองศาสตราจารย์ฐิติพร พิษณุกุล	คณะทำงาน
๘. นายเฉลิมชัย พันธเลิศ	คณะทำงาน
๙. นางกมลาลี บริรักษ์สันติกุล	คณะทำงาน
๑๐. นางนาฏฤดี จิตรรังสรรค์	คณะทำงาน
๑๑. นายวีระชาติ ภาชีชา	คณะทำงาน
- /๑๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมาลี...

๑๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมาลี เชื้อชัย	คณะทำงาน
๑๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เรวณี ชัยเขาวรัตน์	คณะทำงาน
๑๔. นางสาวกมลชนก สกนธวัฒน์	คณะทำงาน
๑๕. นายธีรศักดิ์ จิระตราชู	คณะทำงาน
๑๖. ผู้อำนวยการกลุ่มมาตรฐานการศึกษา (นางประวีณา อัสโย)	คณะทำงานและเลขานุการ
๑๗. นางสาวอรุณา สุวรรณประภาพร	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๘. นางสาวปิยะมาศ เม็ดโรสง	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๙. นางสาวอุบล ตรีรัตน์วิชา	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

- กำหนดกรอบประเด็นในการถอดบทเรียนนวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา
ในประเด็นการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning
  - ร่วมดำเนินการถอดบทเรียนนวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในประเด็น
การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning จากสถานศึกษาใน ๔ สังกัด ๆ ละ ๑ แห่ง
  - เรียบเรียงบทเรียนที่ได้พร้อมนำเสนอเป็นเอกสารรายงานให้อ่านเข้าใจง่าย น่าสนใจ กระตุ้นผู้อ่าน
ให้นำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม
  - ให้ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะต่อการจัดทำชุดความรู้: การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning
ในสถานศึกษาที่คัดสรร สำหรับเผยแพร่ให้แก่สถานศึกษาอื่นๆ ได้นำไปปรับประยุกต์ใช้ในบริบทของตน
  - ดำเนินงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

(นายอำนาจ วิชาญวัตติ)
เลขาธิการสภาการศึกษา

คณะผู้จัดทำเอกสาร

การเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก : ถอดบทเรียนการปฏิบัติของโรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

ที่ปรึกษา

ดร.อำนาจ วิชาญวัต

เลขาธิการสภาการศึกษา

ดร.อุษณีย์ ธโนศวรรย์

รองเลขาธิการสภาการศึกษา

ดร.พีรศักดิ์ รัตนะ

รองเลขาธิการสภาการศึกษา

นายสำเนา เนื้อทอง

ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้

บรรณาธิการ

ดร.ประวีณา อัสโย

ผู้อำนวยการกลุ่มมาตรฐานการศึกษา

นางสาวนุรียา วาจิ

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

ผู้รับผิดชอบโครงการ

ดร.ประวีณา อัสโย

ผู้อำนวยการกลุ่มมาตรฐานการศึกษา

นางสุวรรณา สุวรรณประภาพร

นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ

ดร.ปิยะมาศ เมตตาไสง

นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

นางสาวอุบล ตริรัตน์วิชา

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

นางสาวนุรียา วาจิ

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

นางสาวสุชาดา กลางสอน

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

นางสาวภควดี เกิดบัณฑิต

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

ผู้ประสานงานการจัดพิมพ์

นางสาวนุรียา วาจิ

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กลุ่มมาตรฐานการศึกษา

สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

โทรศัพท์ ๐ ๒๖๖๘ ๗๑๒๓

โทรสาร ๐ ๒๖๔๓ ๑๑๒๙

Website : www.onec.go.th

รายการเอกสารวิชาการ
สำนักมาตรฐานการศึกษา
และพัฒนการเรียนรู้

สื่อสิ่งพิมพ์ สกศ. อันดับที่ 71/2564
ISBN (e-book) 978-616-270-365-2